ԱՊՕՆԷ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ
Մէճիտիյէ 20 ղրուշտան
ՍԹԱՄՊՕԼ ԻՉԻՆ
Պիր սէնէլիք . . . 200 ղշ.
Ալթը այլըգ . . . 100 »
Իւչ այլըգ . . . 55 »
ՎԻԼԱՅԷԹ ԻՉԻՆ
Բօսթա իլէ իրսալ օլունաճագլար իչիւն
Պիր սէնէլիք . . . 230 ղշ.
Ալթը այլըգ . . . 120 »
Իւչ այլըգ . . . 60 »
Մէճիտիյէ 1 ղրուշ

ԹԷՐՃԷՄԱՆԸ ԷՖՔԵԱՐ

ՄԻՒԼՔԻՅԷ ՊՕԼԻԹԻՔԻՅԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՄԻԼԼԻՅԷ
ՎԷ ՍԱԻՐԷՅԻ ՃԱՄԻ ԽԷՎԱՄԻ ՂԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ԻԼԱՆԱԹ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ
Պէհէր սաթըրը իչիւն
1 վէ 2 վէ 3 ինճի սահիֆէ 5 ղշ.
4 ինճիւ սահիֆէյէ . . 2 »
ԻԽԹԱՐ. Պանգա, Շիրքէթ վէ ումուրու սարրաֆիյէյէ այիտ 2 վէ 3ի ընճիւ սահիֆէլէրէ 6 ղշ.
4 ինճիւ սահիֆէյէ . . 4 »
Չիյատէ միւտտէթ իչիւն իլանաթա այրը բազարլըգ օլուր։
Մէվատը նաֆիյայա տայիր պէնտլէր մէճճանէն գապուլ օլունուպ վէ տէրճ օլունմայան էվրագ, իատէ օլունմայաճագ։
Մէճիտիյէ 1 ղրուշ

Իտարէխանէսի վէ մաթպաասը, Սթամպօլտա Պապը Ալի ճատտէսինտէ էսկի Պապը Զապթիյէ սօգաղը քէօշէսինտէ նումէրօ 8 տէ տիր։ — Ղազէթանըն ումուրու իտարէ վէ թահրիրիյէսինէ այիտ քեաֆֆէյի մէվատտ հագգընտա, Միւտիրի ղազէթէ Տիգրան Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունմաճագ կիպի, քեաֆֆէյի մէքթուպլար տախի անըն նամընա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա էտէր։

ԱՍԻԹԱՆԷ 7 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՀԱԼԸ ՀԱԶԸՐ

Ավուսթրիա իլէ Թունա պրէնսլիկլէրի պէյնինտէքի միւնասէպէթ կիւնտէն կիւնէ քէսպի էհէմմիյէթ էթմէքտէ տիր։

Պու տէֆա Ռումանիա վէ Սըրպիա պրէնսլէրինին իչլէ կիտիշի, Ավուստրիա իլէ Ալէմանիա իմփէրաթօրլարընըն միւլագաթընտան հասըլ պուլունաճագլարը մալում տուր։

Պիր ռիվայէթէ կէօրէ, Սըրպիա պրէնսինին պու սէյահաթը՝ Պէլկրատտա Ռումանիա սէֆիրի օլուպ պրէնս Միլանըն աքրապասընտան պուլունան Մ. Գաթարճի իլէ ամուճասը միրալայ Գաթարճինին Ռումանիա թարաֆընտան իթթիֆագլարը թէշվիգ էյլէտիկինէ վաղը օլմուշ տըր։

Պունտան անլաշըլըյօր քի, Ռումանիանըն Ավուստրիա վէ Ալէմանիայա օլան մէյլի էսքի օլմայըպ, եէնիտէն պէօյլէ պիր իթթիֆագա տախիլ օլմագա հագգըլանմըշ, վէ Սըրպիայը գանտըրմագ վազիֆէսինի տախի տէրուհտէ էթմիշ տիր։

Հէր նէ գատար քի պու իքի պրէնսին իչլէ կէլմէսինէ, պունլարըն Ավուստրիա իլէ Ալէմանիանըն իթթիֆագընա տախիլ օլտուգլարընա հուքմ օլունամազ իսէ տէ, պու իթթիֆագա տախիլ օլուպ օլմամագլարը օրատա վաղը օլաճագ միւքալէմէնին նէթիճէսինէ մէվգուֆ օլուպ, էկէր պունլար իթթիֆագա տախիլ օլաճագլար իսէ, պու իթթիֆագըն շէրայիթի էվվէլճէ պիր տէրէճէյէ գատար քէնտիլէրինէ անլաշըլմըշ օլաճագընտան, էկէր պու իթթիֆագա տախիլ օլաճագլարը միւհթէմէլ տիր։

Ռումանիանըն՝ ղայէթ Ալէմանիա իլէ պրէնսինին գարապէթինտէն տօլայը միւնասէպէթի օլտուղու կիպի, Ռուսիայա իթիմատը խըրպ(?) գարշը տախի միւքեաֆաթ էտէրէկ մազարրաթ կէօրտիւկինտէն, Ալէմանիա իլէ Ավուստրիանըն իթթիֆագընա մէյլ օլմագ իհթիմալինտէ շիւպհէ յօգ իսէ տէ, պունտա ճէսարէթ էտէճէք միտիր։

Իշթէ ասըլ մէսէլէ պու տըր։ Չիւնքի Ռումանիա էօյլէ պիր մէվգիտէ պուլունույօր քի, հէր հանկի թարաֆլա իթթիֆագ էթսէ, միւթթէֆիգլէրին ղալիպիյէթի թագտիրինտէ պիր շէյ գազանմայաճագ վէ մաղլուպիյէթի թագտիրինտէ էն էվվէլ վէ էն զիյատէ օ զայի իտէճէք տիր։

Ռումանիա պէք գօլայ չինինէպիլէճէք պիր մահալտէ պուլունտուղունտան, պրէնս Շարլ իչիւն էն էյի վէ էն ֆայիտէլի պօլիթիգա պիթարաֆ գալըպ գուվվէթ(?) գազանմագ... կէօրէ հարէքէթ էթմէք տիր։

Անճագ անլաշըլտըղընա կէօրէ, Պուքրէշ գապինէթօսու պու թէհլիքէյի կէօզէ ալըրաճագ պիր մէճպուրիյէթ թահթընտա օլուպ, իսթիգլալընըն թէէմինի իչիւն Ալէմանիա իլէ Ավուստրիանըն իթթիֆագընա տայանմագտան պաշգա չարէ կէօրէմէյօր։

Պու թէհլիքէ տէ, Ռուսիանըն՝ Պալգան շէպիհճէզիրէսինտէքի Սլավ պրէնսլիկլէրի իլէ իթթիֆագ իտուպ տէ Ռումանիայը պէօյլէ պիր Սլավ տայիրէսի տախիլինէ ալմասը իհթիմալի իտի։

Անճագ պու թէհլիքէտէն գուրթուլմագ իչիւն Ալէմանիա վէ Ավուստրիա իթթիֆագընըն պէք սաղլամ վէ պէք չօգ վագըթ սիւրէճէկ պիր իթթիֆագ օլմասընա իննանմագ իգթիզա էտէր, չիւնքի Ռումանիա պէօյլէ աչըգտան աչըգա Ռուսիանըն խասըմը աէտտ օլունտուգտան սօնրա, պիր կիւն եալընըզ գալըր իսէ, էլպէթթէ հալի էյի օլմազ։

Ֆագաթ ասըլ էհէմմիյէթ Սըրպիանըն պու իթթիֆագա տախիլ օլմասընտա տըր։ Մալում տըր քի Սըրպիա Ռումանիա կիպի հալը հազըրընտան մէմնուն վէ է-

լինտէքի միւլքի իլէ գանաաթ էթմիշ պիր հիւքիւմէթ օլմայըպ, քէնտի ֆիքրինճէ պիր Սըրպիա հիւքիւմէթի օլմագ իչիւն, տահա պէք չօգ էլլէրին քէնտի միւլքինէ իլհագ օլունմասընա մուհթաճ տըր։ Պու էլլէրին իսէ հէմէն քեաֆֆէսի Ավուստրիանըն էլինտէ, Ավուստրիա պունտան մաատա, Ավուստրիա՝ Սըրպիա իլէ Գարատաղըն արասընա կիրիփ, Սըրպլըլարըն էմէլինէ իհալէ էթմէք, ատէթա նէֆէս ալտըրմամագ, վէ պէլքի պիր կիւն՝ պու կիւնքի հալիզ օլտուղլարը հուտուտլարընը տէ իգալէ էթմէք նիյէթինտէ տիր։

Ավուստրիանըն պու նիյէթլէրի կիզլի օլմայըպ հէր կիւնքի պօլիթիգասընտան անլաշըլմագտա օլտուղունտան, Սըրպլըլար՝ էն պէօյիւք տուշմանլարը Ավուստրիա օլտուղունու պիլմէքտէ տիրլէր, վէ պու սէպէպէ մէպնի պու տէվլէթէ գարշը խըճըլէթ վէ չիւմէնտէֆէր ահալէթլէրինտէ պիլէ կէօրիւնմէքտէ տըր։

Հալպու քի Ռուսիա Սըրպիանըն թէվսիի թէրագգըսընը իսթէյիպ, Սըրպիա՝ պու կիւնքի գուտրէթ վէ հուգուգու տախի Ռուսիանըն սայէսինտէ գազանմըշ, վէ Սլավլըգ միւնասէպէթի իլէ, Ռուս վէ Սըրպ մէնաֆիի տախի պէրապէր պուլունմագտա տըր։

Հալ պէօյլէ իքէն, Սըրպիանըն Ռուսիայա գարշը Ավուստրիա վէ Ալէմանիա իլէ միւթթէֆիգ օլմասը պիր ազ ղարիպ կէօրիւնիւյօր իսէ տէ, պրէնս Միլանըն պունա գանճագ իքի սէպէպ(?) օլապիլիր, եա Ավուստրիատան գօրգուպ Ռուսիանըն շիմտիլիք քէնտիսինի էօյլէ պիր թէհլիքէտէն գուրթարաճագընա էմին օլամամասը, վէ եախօտ Ավուստրիա թարաֆընտան քէնտիսինէ պէօյլէ պէօյիւք վաատլար օլունմասը։

Ավուստրիա թարաֆընտան Սըրպիայա օլունաճագ վաատլարըն էն պէօյիւկի, Պօսնա վէ Հէրսէքէ Խըրվաթիսթանըն իլհագը, Ավուստրիանըն թահթը հիմայէսինտէ պիր պէօյիւք Սըրպիա հիւքիւմէթի թէշքիլ էթմէք վաատը օլապիլիր։

Անճագ պէօյլէ պիր վաատըն իֆա օլունուպ օլունամայաճագը մալում օլմայըպ, Սըրպիանըն պէօյլէ պիր գուրու վաատա կիւվէնէճէք մէճէսի լազըմ կէլէճէկինտէն պաշգա, պու վաատ իֆա օլունաճագ օլսա տախի, Սըրպիա պու թէվսիինի իսթիգլալի պահասընա սաթըն ալաճագ, վէ պիր պէօյիւք Սըրպիա օլաճագ իսէ տէ, պիր տէվլէթ օլմայըպ Ավուստրիանըն մէթպուու պիր հիւքիւմէթ պուլունաճագ տըր։

ՔԻՒՆԼԻՒՔ ՀԱՎԱՏԻՍ

ԺԷՆԷՐԱԼ ԼՕՐԻՍ ՄԷԼԻՔՕՖ

Մալում տըր քի, պու գաթըլ(?) տիւրիւշմէ... Ռուսիա տէվլէթինին պիւթիւն ասայիշինի խարապ էթմէքտէ օլան վէ տէյիլ եալընըզ Ռուսիայա, հաթթա Եվրօպայա պիլէ տէհշէթ վէրէն օլ խունրիզ վէ աթէշփիշան նիհիլիսթլէրի, վէ ումում Ռուսիայա վէ պէլքի Եվրօպա վէ Ասիայա սիրայէթինտէն գօրգուլան վէ վէհիմէ նամ մահալլէտէ գունհօր(?) իտէն ֆիգիրլէրի իթթիֆագ(?)... տէշթ ու գաթըլ իլէ ռէֆթ ու թէսքին էթմէք... Ռուսիայը մահալլէթէ(?) մամուր էյլէմէք... ու Ռուսիայը պու փէրիշանլըգտան գուրթարմագ վազիֆէսի, ժէնէրալ Լօրիս Մէլիքօֆա թէվտի օլունմուշ իտի, վէ Ռուսիայա թէքրար ասայիշ կէլմիշ իսէ, հէփ պու ժէնէրալըն էսէրի տիր, վէ Ռուսիայա տախի պունու տաիմա(?) թաստիգ էթմէքտէ տիր։ Պու խըզմէթինին միւքեաֆաթը իչիւն, Ռուսիանըն ումուրու տախիլիյէ նէզարէթինէ թայինի... թէ կէօրէ, միւշարիւնիլէյհ ղօնթ Լօրիս Մէլիքօֆըն ագլ ու տիրայէթի թէմամէն թագտիր ու թահսին օլունմագ վէ խըզմէթը մէշքիւրէսինէ պիր միւքեաֆաթ օլմագ իչիւն, նազըրլըգա(?) պիր իտարէ ... Ռուսիա ու մահալլի թէշքիլաթ ... միւշարիւնիլէյհին ագլ ու իթիգատը իլէ ու ումուր ... իւտարէ(?) իտարէ պէյանաթ ... պիր սիյասէթ թագիպ օլունաճագ մը ... միւնասէպէթի իլէ պաշգա ... պէյան օլունմագտա տըր։

Ժէնէրալ Լօրիս Մէլիքօֆըն իշպու մէմուրիյէթը միւհիմմէյէ թէայինի, պու մինասէպէթլէ պիր խայլի թագտիրլէր, վէ Լօնտրա մաթպուաթը ումումիյէթլէ թէբրիք... պու ումուր իտարէսինտէ ֆէվգալ... պիր գատրէթ իսպաթ էթմիշ օլտուղունտան պիր էմնիյէթ հասըլ օլմուշ տըր։

Սօֆիատա մուգիմ Եվրօպա գօնսօլօսլարընտան իգարէթ օլմագ իւզրէ պիր գօմիսիօն թէշքիլ օլունարագ Պուլկարիստանտա Միւսլիման ահալիյէ էմլաքընըն ռէտտի մէսէլէսինի թահգիգ էտէճէկտիր, վէ մէսէլէ ասթամէթ(?) ... թարաֆընտան Օսմանլը սէֆիրլէրի վասըթասըյլա թէքլիֆ օլունմուշ տըր։

Շգօտրատան կէլէն թէլէկրաֆլարա կէօրէ, վալի Տէրվիշ Բէյ պաշա հարէքէթլէրինին միւվաֆֆագիյէթինէ տախի Օսման պաշա Շգօտրայա կէլմէսինտէն տօլայը օլունուպ, վալի սաղլըգ իզզէթ պաշա չէհրի... քէրրաթէն հարէքէթ իթմիշ տըր։

Գօնսթանթինօփօլիս Լէվանթ Հէրալտ ղազէթէսինին Տէրսաատէթտէն ալտըղը մալումաթա կէօրէ, Թըրհալա վէ Վօլօզ օրտուլարընա 30,000 նէֆէր ասքէրիյէ Օսմանլը մէվճուտ իմիշ։ Եվրօպա ղազէթէլէրի պուլունան մէմուրլար Օսմանլը թէ 120 թապուր թահշիտ օլունմըշ իմիշ։ Պու թապուրլարըն մէվճուտու 800 նէֆէրէ պալիղ օլունմագտա իմիշ։

Գարատաղ մէսէլէսինէ տաիր Ալպան իթթիֆագընըն տէվլէթին սօն նօթասընա Պապը Ալինին ճէվապը պու կիւն էսպաբ(?) ... նազըրը պաշա հազրէթլէրի թարաֆընտան սուֆէրայէ թէպլիղ օլունաճագը իհթիմալ տէն պայիտ տէյիլ տիր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Իսթիխպարիյէնէ կէօրէ, Ֆրանսա հիւքիւմէթի չու արալըգ Պարիզտէ պիր Օսմանլը սէֆիրի պուլունմասընը պէք զիյատէ իլթիզամ իթմէքտէ օլուպ, հաթթա Ֆրանսա Տէրսաատէթ սէֆիրի Մ. Թիսօ՝ Պապը Ալիյէ պու խուսուսա իչիւն բէյանըն ըղհար էյլէմիշ տիր։

—Ռուսիա սէֆիրի Մ. Նօվիքօֆ կէչէն կիւն Ռում պաթրիգխանէսինէ կիտէրէք, պաթրիգ հազրէթլէրինէ պիր զիյարէթ վէրմիշ տիր։

—Ալէմանիա էրքեանը հարպ րէիսի մարէշալ Մօլթքէ Վիէննայա միւվասալէթ, անտէն տախի իչլէ ազիմէթ իթմիշ տիր։

—Էսքի Ճէզայիր նամ վափօր Պաթումտան մուտագ իւզրէ տըր իւրիւն պուրատան հարէքէթ իթմիշ տիր։

—Մէճլիսի Մահսուսըն Ռումանիանըն Տէրսաատէթ սէֆիրի Մ. Պրաթիանօնըն պու կիւնլէրտէ Տէրսաատէթէ կէլէճէյի իշիտիլմիշ տիր։

—Սիւամ(?) ... Տէրսաատէթ գաբու քէթխիւտասը պու-

լունան Մ. Ալէքսանտր ապլ օլունարագ, եէրինէ սըրքեաթիպի Մ. Մանօլաքէս թաեին օլունմուշ տըր։

—Պաթումտան Թէրսանէ Հաֆիզլի(?) ... տօնանմա մէճլիսի ... հարպիյէ(?) ... Լիվանա խըրվաթիյանլարը հիճրէթ հազըրլըգլարը կէօրմէքտէ օլուպ, մահալլէ մէզգուր ... Պրուսայա կէօնտէրիլմիշլէր իմիշ։

—Գարասիտէն ... կէօրէ, թախթըլ սանճագտան ... ու կէլմիշ իլէ էհալի սօյմագ հայտուտլար իլէ իզպր... լէրինէ սէվգ օլունան ասաքիրը Օսմանլը պէյնինտէ պիր մուհասարա պուլունտուղու, սօնրայա եարըման(?) 8ի թէլէֆ օլմուշ վէ 4ի մէճրուհէն թէրաքէթ իթմիշ օլտուղու, օ ճիվարտա պուլունան հայտուտլարըն 17 նէֆէր տախի հիւքիւմէթէ թէսլիմ օլունմուշ, ճիւմլէսի տէ իսթիճվապ... հալտա(?) պուլունմուշլար տըր։

—Ղօլօսթան ... կէօրէ, Տէրսաատէթ Ինկլիթէրրա սէֆիրի օլան պիր միլլէթլէրի նիւֆուսունա Մ. Սօն օրայա մուվասալաթ իթմէքտէ, պիր գաչ կիւն ... տէն սօնրա, Արնավուտլուգ ճիհէթլէրինէ կիտէճէք իմիշ։

—Ռիվայէթէ կէօրէ, Ալայօն ... ասաքիրը Օսմանիյէ իլէ Լէօնիտաս նամ հայտուտուն չէթէսի միյանէսինտէ պէյլէ պիր միւսատէմէ վուգու պուլունմուշ, վէ ասքէրտէն 80 գատար մագթուլ վէ ճարիհ տիւշմիւշ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Մանչէսթըրտէքի Իէլ(?)... գաթօլիգ նիւ տէյիլիյօր(?) ... կէօրէ, իրան տէվլէթինին Լօնտրատա մուգիմ սէֆիրի Մելքօմ խանըն պու տէֆա Մանչէսթըրտա վագը օլան սէյահաթը միւնասէպէթիյլէ, չէհրը մէզքիւրտէ Իրանլը թիւճճարլար միւթէպէրանընտան պիր հէյէթ ... թէշէքքիւր ... հուզուրունա իչիւն սէֆիրը միւշարիւնիլէյհէ պիր ...

Պատրիգ Ս. Ատաեան էֆ. հէյէթը մէզքիւրէ Մէլքօմ խանըն հուզուրունա կէլիպ նութգ իրատ իլէ իքէն Մանչէսթըր էրմէնիլէրին Մանչէսթըր ... րա, Մելքօմ խան կէրէք պիր խանը ... թէշէքքիւր իչիւն ... պէյանը թէշէքքիւրնամէ իլէ ...

Մէլքօմ խան իշպու թէշէքքիւրնամէյէ էրմէնիլէրէ լիսանըլէ ճէվապ վէրմիշ, կէրէք քէնտի վէ կէրէք թէպաասը թէմէնն(?) ... Մէլքօմ խան Նամընա թիւճճարանը մուհաֆազա իթմէք պէհանը թէշէքքիւր իթմիշ, վէ իրան էրմէնիլէրինին շահ հազրէթլէրի սայէսինտէ իրանտա քեամիլ ... պօլիթիգա ... օլտուգլարընը թէպլիղ էյլէմիշ տիր։ Պէզլ(?)իգ խանը միւշարիւնիլէյհ՝ Եվրօպատա հրասայէթը ... մալում ... պու վէսիլէ իլէ Մանչէսթըր էրմէնիլէրինին թէշէքքիւրնամէսի ... Իրան էրմէնիլէրինին նամըն կէլէճէկ թէշէքքիւրնամէլէրինէ գիյաս(?) ... Եվրօպատա պէրլին ... թալիմ(?) ... թէշէքքիւրնամէսի իւզէրինէ ... թէշվիքաթ ... Մէլքօմ խանըն իշպու միւքեաֆաթ ... պէյան ...

Ինկիլթէրրատա իգամէթ իտէն Էրմէնիլէր՝ սէրպէսթ պիր չիրքէթ կիպի նիւմէթլէրէ մալիք օլմագլարընտան նաշի, պու հալտէ վաթանը ասլիլէրինտէ գալան միլլէթտաշլարընտան պէք չօգ զիյատէ մուհասսէնաթա մազհար օլմուշլար տըր։ Պինաէնալէյհ միւմաիլէյհիմ՝ իշպու մէվգիի միւմթազ վէ հուրրիյէթլէրինէ կէօրէ, վաթանտաշլարընըն խալասը աճիլլէն(?) թէվ- սիի թէճարէթինէ վէ վաթանը մէզքիւրտա էհալինին ... թէշվիգ ... Մէլքօմ խանըն ... միւշարիւնիլէյհին սէֆիրը Մելքօմ խանըն պիլապանա(?) գէլմէսինէ խիտմաթ վէրմիշ, վէ հէյէթը մէզքիւրէ միւշարիւնիլէյհի թաշ(?)պարուա խանը միւշարիւնիլէյհին թաշսին(?) էյլէմիշ տիր։

Պօնտօն իւզէրինէ հէյէթը մէզքիւրէ տախիլ պուլունան Գէր. Եսայի վարտապէտ մուխթասար(?) ճա պէհանը թէշէքքիւր իտէրէք, Մանչէսթըր էրմէնիլէրինին սայ ու իգտամլէրինէ տէվամ ու սէպաթ իտէճէկլէրինէ տաիր սէֆիր միւշարիւնիլէյհին թէշէքքիւր ... վէ պու միւլագաթ պէք խօշ(?) պուլունմուշ տըր։

Պու կիւն Գէրէրզ. Հասուն կաթողիկոս վէ Պաթրիգ հազրէթլէրի Գանտիլլիյէ կիտէրէք օրատա Պաթրիգ Ամէն. Ներսէս Սրբազան հազրէթլէրի իլէ միւլագաթ իտէճէք տիր։

Պաթրիգ Ամէն. Ներսէս Սրբազան հազրէթլէրինին՝ սըհհաթլէրինէ թարը օլան խասթալըղը թէտաֆի իթմէք իւզրէ, Էօնիւմիւզտէքի սալի կիւնիւ այընտա Պրու-

սա գարըլըճալարընա կիտէճէկլէրի աքիտիլմիշ տիր։

Ազգամըզըն Հայուհեաց ընկերութիւն աղքատախնամ պազը գատընլար պիր ճէմիյէթ իլէ թէշէքքիւլ իթմիշլէր իմիշ։

Քէզալիք մէզքիւր ընկերութիւն Օրթաքէօյտէքի Գպրոցասէր Հայուհեաց ընկերութիւն իլէ պիրլէշմէք իչիւն, Մատամ Ազրօ էֆէնտինին թահթը րիյասէթինտէ պիր մէճլիս ագտ իտէրէք իճրաի միւզաքէրէ էյլէմիշ իսէ տէ, նէթիճէի միւզաքէրաթըն նէտէն իպարէթ օլտուղը խապէր ալընամամըշ տըր։

Եարըն Մէճլիսի մէպուսան Գալաթաատա իճթիմա իտէճէք տիր։

Խոյրութեան Եաղըլըտըրընա կէօրէ, մահալլը մէզքիւր էհալիսի՝ Եղնիկ եպիսկոպոսը գապուլ իթմէմէքտէ իմիշլէր, Սահմանադրութեան իճրաաթը իչիւն Սամաթիա քահանայի Տէր Արիստակէս եպիսկոպոսըն Ալաշ. տէղապահ մագամընա Խոյրութեա իրասալըն(?) պա թէլէկրաֆ Պաթրիգխանէյէ թալէպ էյլէմիշ տիր։

Միւր Մէրէզ խանէ գոմիսօնըն մահալլէ մէզքիւրէ խապէր վէրտիկինէ կէօրէ, Սամսօնտա պազը էտիլլիգանլար՝ քէնտի Թէգէրրին մէսարիֆլէրինտէն թէնզիլ իտէրէք գահարէթլէրինի մէլճէմէտինէ խանէ իչիւն իքի օտամլը իրսալ իթմիշլէր տիր։

Պաթրիգ Ամէն. Ներսէս Սրբազան հազրէթլէրի՝ Արժ. Պետրոս վարտապէտին Ավուստրիատա քէային Ուսքեօփ վանքը վանահայրլըղընա թայինի իթմէմիշ, վէ պու թայինի իչիւն մահալլը մէզքիւր ահալիսինին թահրիրէն միւրաճաաթլարը իւզէրինէ, վարտապէտ միւմաիլէյհի թէքրար լազըմ կէլէն թէնպիհաթը պէյան էյլէմիշ տիր։

Ցովհաննէս վարդապետ Արշարունի՝ խարբրանը վէրէրէք իսէ Տիվրիկ Ալաշ. տէղապահլըղընը գապուլ իտէճէկինի Տէրսաատէթտէ պուլունան Տիվրիկլիլէր թէլէկրաֆ իթմիշ օլմագլա, Տիվրիկլիլէր պու թէլկրաֆի գապուլ իթմիշ իսէլէր տէ, մումաիլէյհ վարդապետ վատինտէ պուլունմայըպ, Տիվրիկէ կիթմէմիշ օլտուղունտան, Տիվրիկլիլէր Պաթրիգխանէյէ պրօթէսթօ իթմիշ վէ խանըն ժողով տախի Արժ. Ցովհաննէս վարդապետին Տիվրիկէ կիթմէսինէ գարար վէրմիշ տիր։ Լաքին մումաիլէյհ վարդապետ, խարբերտ իչիւն Տիվրիկլիլէր թարաֆընտան քէնտիսինէ էյլի իրա վէրիլմէմէքտէ իսէ իխան ժողովուն գարարընը գապուլ իթմէմէկլինի պէյան իթմէքտէ օլտուղունտան, Տիվրիկլիլէր պու անայիպ թէքլիֆ ալէյհինտէ Ազգ. վարչութիւնա արզը շիքեայէթ իթմիշլէր տիր։

Ատանա, Անթաքիա, Եօզկատ, Հալէպ վէ Զէյթունտան միւնքի կիւն պաթրիգխանէյէ վարիտ օլան մահզըրլէրէ կէօրէ, մահալլը մէզքիւր էհալիսի՝ չօգտան պէրու րուհանիէ խուսուս պրագըլմըշ օլտուգլարընտան, պունտան պէօյլէ Սիս կաթողիկոսըղը տաիրէսի սէլահիյէթինէ գալմալարը միւմքինիյէթ օլտուղընը պէյան իթմէքտէ, վէ Ս. Էջմիածին կաթողիկոսըղը տաիրէսի սէլահիյէթինէ կիրմէյի իսթիհատա էյլէմէքտէ տիրլէր։

Պիրինճի սընըֆ տամղը վէքիլլէրինտէն Ղազար օղլու Գրիգոր էֆէնտի իգամէթկեահընը ֆինանճըլար էօզտիւղիւնտէ Պիզա պաշը մէրհումըն գօնաղը իթթիսալինտէ Շարգ չարշըսընտա 37 նումէրօլու օտայա նագլ էյլէտիկինի իլան իտէր։

3—1

ԱՒՍԹՐԻԱ

Պու տէվլէթին խուսուսիյէ Պէրլին գօնկրէսինտէն պէրու Շարգ բօլիթիգասը թէպէտտիւլ իտուպ, տայմա Շարգտա Պալգան չէպիհէճէզիրէսինտէ Սլավլըղըն էօնիւնիւ ալըպ, Րուսիանըն նուֆուզ ու թէէսսիւրինի քէսր իթմէքտէն իպարէթ պուլունմուշ տըր։ Իշթէ տէվլէթը միւշարիլէյհանըն օ գատար ճան ֆէտա լոտըրէք վէ օ գատար մէսարիֆէ կիրիֆթար օլարագ Պօսնա վէ Հէրսէքէ կիրմէսի, վէ պիլմէյիզ նէ գատար վագթ իչիւն մէզքիւր էյալէթլէրի իշղալ իթմէսի մէզքիւր բօլիթիգա իճապաթընտան օլտուղու մալիւմ տիր։

Եինէ այնի բօլիթիգայա մէպնի տիր քի, Աւստրիա տէվլէթի Թունանըն Ցէմիր Գաբուլարտան Գալաաա գատար օլան աքյըը սէֆայինէ տաիր մէսէլէլէրին թէսվիյէսինէ մէմուր օլան Թունա գօմիսիօնըընըն էպէտի րէիսլիկինի թալէպ իթմիշ տիր։ Պէրլին ահտնամէսինին ահքեամընա թէվֆիգան մէզքիւր գօմիսիօնտա ճալընըզ նէհրը մէզքիւր սէվահիլինտէ քեային հիւքիւմէթլէր ճանիպ Սըրպիսթան, Րումանիա վէ Պուլկարիսթան ազա պուլունտըրաճագլար տըր։ Աւստրիա իսէ Ալէմանիա Թարաֆընտա իլթիզամ օլունարագ վէ Եվրօբանըն քէնտիսինէ մէզքիւր Ցէմիր Գաբուլար իւզէրինէ վէրտիյի հուգուգա իսթինատ իտէրէք, գօմիսիօնու մէզքիւրուն րիյասէթինի թալէպ իթմէքտէ տիր։ Լաքին Րուսիա վէ Ինկիլթէրրա տէվլէթլէրի պու խուսուսա ալէյհինտէ սուրէթը մուխալէֆէթ իտէյօրլար։ Էկէր Էքսէրիա բրէնս տը Պիզմարգըն էսաարընա քէսպը վուգուֆ իտէն Կէօլնիշէ Ցայթունգ նամ Ալէման կազէթասընա ինանըլըր իսէ, Ինկիլթէրրա Շարգտա Աւստրիա թիճարէթինին թէվէսսիւ վէ իւմրանընա մանի օլմագ իչիւն մէզքիւր Եվրօբա գօմիսիօնընըն մուամէլէսինի Թունանըն Ցէմիր Գաբուլարընա գատար թէվսի իթմէյի պիլէ տուշիւնմէքտէ իմիշ։ Պու հավատիս պիթթապ Վիէննատա չէտիտ պիր հէյէճանըն հուսուլինի մուճիպ օլմուշ, վէ Աւստրիա կազէթալարընտա հիտտէթլի միւպահասաթա սէպէպիյէթ վիրմիշ տիր։

Պու պապտէ Վիէննատան ալաֆրանկա 9 օգոստոս թարիխլիյէ չու աթիտէքի մուֆասսալ թէլէկրաֆ քէշիտէ օլունմուշ օլմաղլա, այնէն թէրճէմէսի միւնասիպ կէօրիւլմիւշ տիր։

«Կէօլնիշէ Ցայթունկ» Թունա գօմիսիօնը հագգընտա ճաղտըղը պիր պէնտտէն տօլայը պուրա (Վիէննա) կազէթալարը իքի կիւնտէն պէրու թէլաշ իչինտէ օլուպ, զիրա պէնտը մէզքիւրտէ Ցէմիր Գաբուլարլա Գալաաա արասընտաքի զըթա հագգընտա Աւստրիանըն Թունա գօմիսիօնընտա հիչ պիր սէլահիյէթի օլմամասը իչիւն Ինկիլթէրրա վէ Րուսիա միանընտա էնթրիքըլէր ճէրէյան իթմէքտէ օլտուղունտան պահս օլունմուշ տըր։

«Պէրլին ահտնամէսինին 55ինճի պէնտի ահքեամընա թէվֆիգէն, Թունատաքի Եվրօբա գօմիսիօնը նէհրը մէզքիւր սէվահիլինտէ քեային հիւքիւմէթլէրին մուրախխասլարը տախի հազըր պուլունտուգլարը հալտէ, Ցէմիր գաբուլարտան Գալաաա գատար սէյրի սէֆային վէ զապըթայի պահրիյէ իչիւն պիր նիզամնամէ գալէմէ ալաճագ տըր։

«Պինապէրին Աւստրիա տէվլէթի պիր լայըհա թագտիմ իտուպ, սէվահիլը նէհրտէ քեային Րումանիա, Սըրպիսթան վէ Պուլկարիսթան մուրախխասլարընտան միւրէքքէպ գօմիսիօնտա էպէտի րէիսլիք թալէպինտէ պուլունմուշ տըր։ Ֆիլվագը տէվլէթը միւշարիլէյհանըն Ցէմիր Գաբուլարլա Գալաաա արասընտա արազիսի եօգ իսէ տէ, Եվրօբանըն մէզքիւր Ցէմիր Գաբուլար իւզէրինէ քէնտիսինէ իթա իյլէտիկի հուգուգու հիւքիւմանիյէ իսթինատ իթմէքտէ տիր։

«Ինկիլթէրրա տէվլէթի՝ Աւսթրիանըն մէզքիւր գօմիսիօնա վագըֆ օլան իշթիրաքը ալէյհինտէ սուրէթը մուխասիրէտէ բրօթէսթօ իթմիշ տիր։ Րուսիանըն մուավէնէթինէ նայիլ օլմուշ օլան Ինկիլթէրրանըն մագսատը ասըլ՝ Թունա գօմիսիօնունուն մուամէլէսինի Ցէմիր Գաբուլարա գատար թէվսի իթմէքտէն, վէ սահիլտէ իշլէնէն ուֆագ վաբօր վէ գայըգլար միւսթէսնա թութուլարագ, տիկէր վաբօր վէ սէֆայինտէ՝ նէհրէ մախսուս սանճագ ճէքէնէ տէնիզէ մախսուս սանճագ գուլլանտըրմագտան իպարէթ տիր։ Ինկիլթէրրա՝ տիկէր տէվլէթլէրի տախի պու թասավվուրըն գապուլինէ գանտըրմագտա պուլունույօր։

«Աւստրիա տէվլէթի իսէ, Ալէմանիանըն մուավէնէթինէ իսթինատէն, սէվահիլը նէհրտէ քեային հիւքիւմէթլէրէ իթթիֆագ իթմէսէ չալըշմըշ տըր։

«Պուլկարիսթան իլէ Սըրպիա պու պապտէ Ավստրիայա իպրազը րուհի մուվաֆագաթ իթմիշ օլուպ, եազընտա Րումանիա իլէ տախի պու մէսէլէ իչիւն միւզաքէրէ իճրասընա պաշլանաճագ տըր։ Պիլաճիմլէ Ավստրիա կազէթալարը միւթթէֆիգէն պէյան իտէյօրլար քի, Թունա մէսէլէսի՝ Ավստրիա տէվլէթի իչիւն մէնաֆիի հայաթիյէյի հավի պիր մէսէլէ օլտուղունտան, տէվլէթը միւշարիլէյհա պու մէսէլէ հագգընտա հիչ պիր տէվլէթլէ ուզլաշամայաճագ տըր։ Պունտան մաատա մէզքիւր կազէթալարըն իլավէթէն պէյան իթտիքլէրինէ պագըլըր իսէ, Թունա մէսէլէսի էօյլէ պիր մատտէ տիր քի, պունտան Աւստրիա-Մաճարիսթան իլէ Ալէմանիանըն մէնաֆիի հէր նօգթատա իթտիհատ իտէրէք մուվաֆըգ տըր։»

Իշթէ Աւստրիա տէվլէթինին էն զիյատէ ալագատար օլտուղու Թունա մէսէլէսի շիմտիքի հալտէ պու մէրքէզտէ պուլունտուղունտան, տիւնքի պէնտը մախսուսումըզտա պէյան իթտիքիմիզ տէվլէթլէր իթթիֆագըլըղընա պու մէսէլէնին տախի պիր սէպէպ օլամասընտան գօրգուլամըլըր։

Լաքին հէր նէ տէ օլսա, Աւստրիա տէվլէթի պու մէսէլէտէ իքի էլ իլէ եաբըշմըշ օլտուղընտան, վէ զաթէն մէսէլէի մէզքիւրէ քէնտի մէնաֆիի թիճարիյէսինէ բէք զիյատէ մէրպուտ պուլունտուղունտան, քէնտի լէհինէ օլարագ հալլ ու թէսվիյէսինէ էզ ճան ու տիլ չալըշաճագ, վէ էկէր Րուսիա իլէ Ինկիլթէրրա Թարաֆընտան մուխալէֆէթը չէտիտէ վուգուա կէլիր իսէ, օ հալտէ պու իշ վէ եա տէօրթ տէվլէթ միանընտա չիւպհէսիզ պիր իխթիլաֆ հասըլ օլաճագ տըր։

Պագալըմ վուգուաթ նէ կէօսթէրիր։

—=—

«Բէշթէր Գօրրէսբօնտէնց» կազէթասընըն պէյանընա կէօրէ, Աւստրիա Մաճարիսթան իլէ Սըրպիսթան արասընտա պիր թիճարէթ ահտնամէսինին ագտը իչիւն Վիէննատա իճրա օլունան միւզաքէրաթ հիւսնի նէթիճէյէ միւնճէր օլմայաճագ կիպի կէօրիւնիւյօր։ Րիսթիչ գաբինէթօսու պու արա Աւստրիա իլէ համթա թիճարէթ իչիւն պիլէ պիր ահտնամէ ագտընա խասըմ տըր։ Րուսիանըն թէշվիքի տայիմա Սըրպ էմիրի ումուրունու իւզէրինտէն էքսիք էթմիյոր տիր։

Ցիկէր Թարաֆտան Պէլկրատտան եազըլան պիր մէքթուպտա աթիտէքի շայանը տիգգաթ թաֆսիլաթ կէօրիւլմիւշ տիր։

«Բրէնս Միլան՝ նիհայէթ Րուսիա իթթիֆագընտան եագայը սըյըրըպ Աւսթրիա-Մաճարիսթան իթթիֆագընա կիրէճէք մի տիր։ Մ. Րիսթիչ սէրքէարտէ պուլունտուղճա, պու խուսուս չիւպհէլի տիր։ Մա մաֆիհի շունա տիգգաթ օլունապիլիր քի, պիր վագըթտան պէրու բրէնս Միլանըն գուրէնաը՝ բրէնսը միւշարիլէյհի քէնտի րէիսը վիւքէլասը իլէ պօզուշմաճա սարֆը ղայրէթ իթմիշ վէ պու ղայրէթլէրինտէ էյէ յիճէ մուվաֆֆագ օլմուշլար տըր։

«Րումանիանըն Պէլկրատ սէֆիրի Մ. Գաթարճի օլուպ, պու զաթ Սըրպիսթան բրէնսինին աղրապաասընտան տըր։ Շու սօն վագըթլարտա բրէնս Միլան իլէ սէֆիրի մումաիլէյհին տայըրը պուլունան միրալայ Գաթարճի՝ բրէնս Միլանը Աւսթրիա-Մաճարիսթան իլէ մուգավէլէթէ գանտըրմագ իչիւն Պուգրէշտէն Պէլկրատա կէլմիշ տիր։ Հագիգաթէն պու զաթթըն ըսրարը իւզէրինէ բրէնս Միլան Վիէննայա սէյահաթ գարարը վէրմիշ տիր։ Քէզալիք մումաիլէյհ միրալայըն թէշվիգի իւզէրինէ բրէնս Միլան իշլէ ալիղէթ իթմիշ, վէ Րումանիա բրէնսի բրէնս Շարլ իլէ պէրապէր Ալէմանիա վէ Աւսթրիա հիւքիւմտարլարընա զիյարէթ իյլէմիշ տիր։ Պէլքի տէ պու իքի զիյարէթ սըրֆ իլթիֆաթ աստ օլունաճագ տըր. Լաքին պիր այ մուգատտէմ Գարատաղ պէյի բրէնս Նիգօլայըն Վիէննատա՝ իմբէրաթօր Ֆրանսօա Ժօզէֆէ միսաֆիր օլտուղու, վէ պիր գաչ կիւն սօնրա էյմտէ Ալէմանիա իմբէրաթօրունա արզը ուպուտիյէթ իթտիյի տէ վագը օլունուր իսէ, պու տէֆաքի միւլագաթլարտա պարօն տը Հայմէրլէ վէ բրէնս Բէուս վէ պիլ խասսա բրէնս Պիզմարգըն տախի հազըր պուլունտուղը ճիհէթլէ, պունտան՝ տիկէր նէթիճէլէր իսթիխրաճ օլունապիլիր։»

Իշթէ պունտան ալըգտան աչըղա չու անլաշըլըյօր քի, Ալէմանիա իլէ Աւսթրիա՝ Թունա մէսէլէսինտէ սէֆաինինէ սահիպ օլմագ վէ պու սուրէթլէ Րուսլարըն Պալգան չէպիհէճէզիրէսինէ տօղրու իլէրլէմէսինի մէն իչիւն նէհրը մէզքիւր սէվահիլինտէ պուլունան մէմալիքի չիւպհէսիզ հիւքիւմէթլէրի քէնտիլէրինէ ճէլպ իթմէքէ չալըշըյօրլար։

ԻՇԼ ՄԻՒԼԱԳԱԹԸ

Պրուքսէլտէ նէշր օլունուպ, Րուսիանըն միւրէվվիճի էֆքեարը պուլունան Նօր կազէթա Աւսթրիա վէ Ալէմանիա իմբէրաթօրլարընըն Իշլտէքի միւլագաթլարընտան վէ Սըրպիսթան իլէ Րումանիա բրէնսլէրինին օրատա հազըր պուլունմալարընտան տօլայը աթիտէքի ֆըգրայը գալէմէ ալմըշ տըր։

«Իշպու միւլագաթըն նէթիճէսի Ֆիլիփէսի չիւպհէսիզ բէք չօգ օլաճագ տըր։ Էկէր Վիէննա գապինէթօսու՝ քէնտի սիյասէթը թիճարիյէսինին թէսատտիւֆ իթտիյի միւքէլլէֆիյէթլէրէ ղալէպէ չալըշմաղա մուվաֆֆագ օլսա իտի, պէլքի պիր մուզաֆֆէրիյէթը նաիլ օլտուղունտան տօլայը իֆթիխար իտէպիլիր իտի։ Սըրպիսթանը Աւսթրիա-Մաճարիսթան իթթիֆագը տաիրէսինէ ալըպ անըն վասըթասը իլէ Պուլկարիաը կէօզէթլէմէք պահսը իթթիֆագ իւլէ, պունտան միւմքին օլտուղու գատար ազ պահս իտիլիր իսէ, բէքյշէյլիք ագըլլըլըգ իթմիշ օլուր։ Բրէնս Միլանըն նիյաթը չալըշմագ հէր նէ տէ օլսա, Սըրպ էհալիսինին պէյլէ իթթիֆագ վէ թէրթիպլէրէ կիրիշմէսի չիւպհէլի տիր։

«Ալէմանիանըն գանունը էսասի Թարաֆտարը պուլունան կազէթալարը տէֆալըր պէյան իթմիշլէր տիր քի, Աւսթրիանըն էյի բօլիթիգասը՝ ճէնուպ Սըլավլարընը էվվէլա թէֆրիգ իտուպ, պատէհու անլէրի Աւսթրիա-Մաճարիսթան տաիրէսի իթթիհատընա կիրմէսէ մէճպուր իթմէքտէն իպարէթ տիր։ Զաթէն Սըրպիսթան իլէ Գարատաղ արասընտա կիրմիշ օլան Պօսնանըն իշղալը պու տէտիկիմիզ պիր խալթը մատտի սայըլապիլիր։ Մամաֆիհի պու մէհարէթին նէթայիճի մատտիյէսի՝ Վիէննա կազէթալարըն մաէլ մէճմունիյէ թաֆսիլէն պէեան իթտիքլէրի նէթայիճտէն չօգ ֆարգլը պուլունմագտա օլտուղու կէօրիւլիւյօր։

«Իհթիմալ քի իշլ միւլագաթընտան տօլայը պահսը սէպգաթ իտէն ճենի թէշէպպիւսաթ տախի այնի իգպալէ նաիլ օլաճագ տըր։

«Նէյէ Ֆրայէ Բրէսէ իլէ տիկէր պիլճիւմլէ Աւսթրիա կազէթալարը արզու իթտիքլէրի նէթիճէյի հուսուլէ կէթիրմէք իչիւն բրէնս Միլանա տէյիլ, իլլա ուսուլ Սըրպ էհալիսինէ միւրաճաաթ իթմէլի իտիլէր, վէ էկէր Վիէննա գապինէթօսու՝ Պալգան չէպիհէճէզիրէսինտէքի քիւչիւք միլլէթլէրին իսթիգլալընա համիի Թապիի օլտուղունու իսպաթ իթմէք իսթէր իսէ, տախիլի մէմալիքինտէ պուլունան իմրէթինի կէօսթէրմէլի իտի։ Նէ չարէ քի, Աւսթրիա մէմալիքի տախիլինտէ պուլունան միլլէթլէ միւխթէլիֆէնին ահվալը ու միւնասէպէթը՝ գանունը էսասի Թարաֆ[illegible] օլան մէզքիւր կազէթալարըն Սըրպլըլարա իթմէքլէրի թէքլիֆաթըն խալիսէթի հագգընտա պագը շիւպհէ վէրմէքտէ տիր։»

—=—

Րօմա կազէթալարընըն պէեանընա կէօրէ, չէհրը մէզքիւրտէ անգարիպ պապը Ֆրանսըզ բիսկօպօսլարը միւվաֆաքէթ իտէճէքլէր իմիշ։ Էկէր բաբագլար հագգընտա օլան մարտ 29 թարիխլի գարարնամէլէր Ֆրանսա հիւքիւմէթի Թարաֆընտան թէմամիյլա իճրա օլունուր իսէ, օլ պապտէ նէ թարզ մուամէլէտէ պուլունաճագլարընը մումաիլէյհիմ Ֆրանսըզ բիսգօբօսլարը Րօմա իլէ գաբարլաշտըրմագ արզուսընտա իմիշլէր։

Իթալյա կազէթասը տէյօր քի, «օն իւչիւնճիւ Լէօն բաբա կալիպա պու պապտէ պիր բէյ վիրմէք իսթէմէեօր, վէ ալըղըմըզ մէվուգ խապէրէ կէօրէ, էպրիշիմտէն [illegible] իսէ տահա էյի օլաճագըընը բաբաի միւշարիլէյհ պազը բիսգօբօսլարա թէպլիղ իթտիրմիշ տիր, զիրա անլէրին Րօմայա կէլիշի՝ Վատիկանը պապը միւշքիլաթա ուղրաթըրապիլիր իմիշ։»

—=—

Բէթէրսպուրկտան ալաֆրանկա օգոստոս 9 թարիխլիյէ եազըլան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, մաթպուաթա տաիր օլան գանունը Թանզիմ իթմէք իչիւն Գօնթ Վալուէֆին թահթը րիասէթինտէ իճթիմա իտէճէք օլան գօմիսիօնա ժէնէրալ գօնթ Լօրիս Մէլիգօֆ, Մ. Մագօֆ, Մ. Սապուրօֆ վէ Մ. Ապազէ, վէ տիկէր պազը պէօյիւք մէմուրլար ազա թային օլունմուշլար տըր։

Իշպու գօմիսիօնտա կազէթաճըլար Թարաֆընտան տախի ազա վէ եա վէքիլ պուլունաճաղընա տաիր պիր չայիա ղուհուր իթմիշ իսէ տէ, պու հավատիսին ասլը [illegible] տըր։ Լաքին իհթիմալ տըր քի, կազէթաճըլարըն իչլէրի գանունը հագգընտա օլան էֆքեարլարընը անլամագ իչիւն, մէզքիւր գօմիսիօն ազալարը միւմաիլէյհիմ էրպապը մաթպուաթ իլէ իճրաը միւշավէրէ իթմէք պուլունաճագլար տըր։

—=—

Պէլճիգա ալիյէ նազըրը՝ վիլայէթ վալիլէրինէ պիր թահրիրաթը ուսումիյէ իրսալ իտէրէք, խուսուսի մէքթէպլէրտէ մէզհէպճէ տէրս վիրէն բաբագլար հագգընտա մալիւմաթը սահիհէ թալէպ իթմիշ տիր։ Զանն օլունտըղընա կէօրէ, նազըրը միւշարիլէյհ պու բաբագլարըն մաաշընտա թէնզիհաթ իճրա իտէճէքմիշ։

—=—

Իթալիա գըրալը Թարաֆընտան սուտուր իտէն պիր էմրէ թէվֆիգան, Գահիրէտէ պիր Իթալեա գօնսօլօսլուղը իհտաս օլունարագ, Եօզարքի Մըսըրտա պուլունան էճալաթ իլէ Աֆրիգանըն իչէրիսինտէ քեաին արազիի մըսըրիյէ մէզքիւր գօնսօլօսլուղըն տաիրէի սէլահիյէթինտէ պուլունաճագ տըր։

ՄԻՔԵՍԱԹԻՊ

ՎԱՆ

Վան մուխպիրիմիզտէն ալտըղըմըզ մէքթուպ տըր։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

1880 Յուլիս 9/21

Գեմարէ ոսկեփունջ հասկեր ի ձեռին ճեմ առեալ կը չրջի արտօրէից մէջ բարձր ի գլուխ պանծանօք, և Նորա հետոց եռանդն կորովաբազուկ գործաւորներ կը մանգաղեն հունձերը, որք վերջին 4-5 տարիներուն հունձքերէն առատ և աւելի արդիւնաւոր են, այլ սակայն թանկութիւնը դեռ զգալի հարուած մը չկրեց, զի տակաւին ցորենի չափն իբր 400 ղրշ. է, ալիւրի լիտրն 80 և հացի օխան 10 ղրշ։ Երկիւղ և սարսափ մը տիրած է ընդհանրութեան վըրայ թէ մի գուցէ թանկութիւնը չարունակի, ըստ որում հունձքերն քաղուիլ սկսան, բայց դեռ աժանութիւն չտիրեց. այս երկիւղն առաւել կը սաստկացնէ հացագործաց չհագիտութիւնն որք միշտ կ'աճապարեն գնել ցորենները և յետոյ հաց չինելով կը ծախեն թանկ թանկ և դոքա ոչ սակաւ են թուով, և հարուստ ու պատուաւոր դասակարգի մարդիկ ալ ունին իրենց մէջ։ Յունիս 6ին 220 ուղտերով ցորեն եկաւ Դիվրէժէն, այնուհետև իբր 150 ձիու բեռ ալ Ճէզիրէից և Սղերդից բերին այստեղ, բայց սպասուած աժանութիւնն դեռ չեղաւ։ Դիվրէժէն եկածներն դեռ չծախուեցան, վասնզի 400էն 10 ղրշ. միայն պակաս կուզեն տալ։ Այդ ցորեններուն համար զրոյց կը պտըտի ժողովրդեան մէջ թէ բարձրաստիճան մարդեր չահընկեր են և չեն ուզեր որ աժան ծախուի, իսկ Սղերդէն և Ճէզիրէյէն բերուածներն ծախուեցան քիչ մ'աւելի աժան և բերողներն մեկնեցան կրկին բերելու. Նոր հունձքերէն հանուած են այդ ցորեններն։

Ամէն մարդ կը յիշէ որ լրագիրներն գրեցին թէ Վեհ. Սուլթանը այս տարիի տասանորդն նուիրած է երկրագործ ժողովուրդին, իսկ այս տեղ կառավարութիւնն ամեն գիւղի համար մարդ յատկացնելով խրկեց որ ժողվեն տասանորդներն։ Կամ Վեհ. Սուլթանի կողմանէ շնորհն չէ եղած, կամ տեղւոյս կառավարութիւնը չուզեց ճանչնալ զայն. մինչ յայտնի չէ՞ թէ որն ստոյգ է։

Դարձեալ յայտնի է որ Բ. Դուռը մի խառն մասնաժողով կազմուած էր Ասիոյ սովելոց օգնելու համար. արդ այդ մասնաժողովէն դրամ հասած է նաև այս տեղ, բայց այդ դրամոյ արդիւնքով կըկերակրուին միմիայն քիւրտ թիւրք սովածներ, ոյց համար կառավարութիւնն վրաններ տըւած է բնակութեան համար։ Երբ Հայեր կը գանգատին այս խտրութեան վրայ, կը պատասխանեն պաշտօնապէս թէ խտրութիւն չկայ, ուղղակի հաց կը տըրուի, թող Հայ սովածներն ալ գան առնուն, ևն, ևն։ Բայց եթէ պատահի որ մի Հայ սոված յիշեալ քիւրտ և թուրք սովածներուն քով գնալ, չարաչար կը գանակոծուի։ Իսկ խտիր չդնողներն այս մասին հոգ չեն տանիր և չեն մտածեր որ հազարաւոր Հայ սովելոց մէջ որ ամէն օր կը խըռնուին Առաջնորդարան, երբ սովեալ քիւրտեր և թուրքեր կը մնեն, առանց նեղութեան հաց առնելով կը մեկնին։ Կը ցաւիմք որ Կ. Պոլսէն ներքին գործոց նախարարութեան կողմանէ եկած հրամանաց հակառակ՝ պաշտօնական տեղերէ խտիր կը դրուի հըպատակաց մէջ։

Այս առթիւ չմոռնամք ասել որ զօրականներ մերթ ընդ մերթ կը ծեծեն Հայ խանութպաններն երբ աժան չտան ապրանքնին կամ երբ եօ չառնուն 10 օր առաջ ծախածնին։ Զրկեալ Հայերն եթէ ձմերոց երթալ ուզեն բողոքել զօրականներուն վրայ զօրապետաց առաջ, դռնապաններն չեն թողուր ներս մտնել զնոսա և այդպէսով ի գերեւ կը հանեն նոցա բողոքներն որ դեռ պէտք եղած տեղ բարձրացած չէին։

Յունիս 30ին Հայ կնիկներու խռովութեան շնորհիւն է որ հացին օխան տակաւին 10 ղրշ. կը ծախուի. թէ ոչ, գուցէ 20 ղրշ. բարձրացած էր։

Մեծահամբաւ դրագէտ Գարագաշեան Էֆէնտիի «Բնական Պատմութիւն Հայոց»ը տեսնուեցաւ այս տեղ։ Երեւելի վարժապետներ, զորօրինակ Հայրապետ էֆ. Ծանիկեան ևն. մեծապէս գնահատեցին զայն քննական պատմութեանց յարգը աղէկ ճանչնալով։

Հռչակաւոր Գ. Տերենց յուլիս 6ի կիրակին Հայրենասէր ընկերութեան հրաւիրանօք, որ արդի տեսուչն է Մ. Փորթուգալեան էֆէնտի, ատենախօսութիւն մը ըրաւ Նորա Լսարանին մէջ որ Նորաչէն Թաղի ընդարձակ վարժարանին մէջ գումարուած էր։ Խիստ շատ բազմութիւն ներկայ էր, զի ականաւոր ատենախօսին անունը և համբաւն ամենուն ծանօթ էր։ Ժամ հինգ ու կէսին որ խօսելու որոշեալ ժամն էր, արդէն վարժարանին յատակը ծածկուած էր մարդերով։ Ամեն. Առաջնորդ Խըրիմեան Ս. Հայրիկ, վսեմ. Պ. Կամսարական և իւր տիկինն ալ ներկայ էին։ Ատենախօսութեան նիւթն էր «Մեր [illegible] և բարոյական [illegible]», զոր շատ գեղեցիկ բացայայտութեամբ ներկայացուց մեծանուն ատենախօսն, որում ժողովուրդը գոհութիւն յայտնեց ուժգին ծափահարութեամբ։ Տերենցը ըստ որում հասակով ծեր, իբր փորձառու հայր կը խօսէր և իւր ամեն ըսածներն փորձառութեան և անվրէպ հաշուոց վրայ կը հիմնէր։ Նորա հետևեալ իմաստով մէկ խօսքը շատ մեծ տպաւորութիւն ըրաւ ժողովրդեան վրայ երբ ըսաւ «գաղթական Հայերը մեծապէս երախտապարտ են Հայաստանի մէջ բընակող Հայոց, վասնզի մինչ առաջինները իրենց հանգստութեան և այլն բանի համար թողուցին իրենց հայրենիքը, և վերջինները սուրի, և հուրի, հալածանաց և տառապանաց դէմ կուրծք դնելով սեեռուած մնացեր են հայրենի հողին վրայ, որով այսօր աշխարհի մէջ Հայոց համար հայրենիք մը պահած են, որ այլ ևս չպիտի կորսուի։ Ուստի երբ երախտաւոր Հայոց թըշուառութիւն պատահի, պարտական են գաղթական Հայերը օգնել նոցա։» Ժողովուրդը շատ ոգևորեցաւ այս խօսքերէն և կուզէր վազել ատենախօսին գլուխը պսակել, բայց թէ զայդ չըրաւ, այլ իւր համակրութեան և շնորհակալութեան զգացումներն փնջեց նորա համար։

Այս առթիւ աւելորդ չէր յիշեցունել այս տեղ թէ ո՞րչափ հայրենասիրութիւն ըրած կըլլան Կ. Պոլսոյ և կամ այլ քաղաքաց Հայերը, եթէ մերթ ընդ մերթ Հայաստան ճանապարհորդեն, զի ոչ միայն իրենք Հայաստանի ամէն հանգամանաց կը ծանօթանան

փորձով, այլ Հայաստանի Հայերն ալ մեծ օգուտ կունենան այնպիսեաց հետ տեսնուելով, նոցա գաղափարաց ծանօթանալով եւ նոցա զգացումներն իմանալով։

Ս. Հայրիկը որ Տերենցին յաջորդեց ատենախօսութեամբ՝ մեծապէս շնչափեց վերոյիշեալ կէտը եւ յանուն Վասպուրականի Հայոց (որ առաջնորդն է) շնորհակալութիւն յայտնելով հաջակաւոր Տերենցին վասն ճանապարհորդութեանն նորա ի Հայաստան եւ ի Վասպուրական, աւելցուց խնդրել որ յորդորէ Կ. Պոլսոյ Հայերը ի Հայաստան այցելել երբեմն եւ թէ մարթ է, նոյն իսկ բնակութիւն հաստատել այնտեղ։

Հայրենասիրաց ուշադրութեան կը ներկայացունեմք յիշեալ յորդորը։

ՍՄԲԱՏ

ԵՐԶՆԿԵԱՆ

Տէրճի զըմինտա մաթպաամըզա վարիտ օլան աթիտէքի մէքթուպը մաէլմէմնունիյէթ տէրճ իտէրիզ։

...Միւէլլիֆ,

Գեր. Առաջնորդումըզ Դիմաքսեան Սրբազանըն Երզինճանա թեշրիֆլէրինտէն պիր միւտտէթ սօնրա, եանի 1879 սեպտեմպեր այընտա ումում էհալիմիզին արզու վէ ինզիմամը արա վէ իթթիֆագլարը իլէ թեէսիս վէ բիւշադըն մուվաֆֆագ օլտուգլարը Ներսէսեան գիչերօթիկ մէքթէպի հագգընտա 1880 թարիխլի վէ 2668 նումէրօլու Մ... կազէթասը իլէ իլանընա ճիրայթ օլունան խանաաթ իլէ պիր մալումաթը նամէքրուա պիճիւմէ էհալիմիզին թէէսիւֆը գալպլէրինի մուճիպ վէ հագիգաթը հալին իսէ թապան թապանա ագսի վէ խիլաֆը վէ միւճերրէտ պիր ատավէթը չալըշիյէ սէմէրէսի օլտուղընտան, բէսմէն ճերհ ու թէքզիպինէ միւսարաաթ իլէրիզ։ Մէքթէպը մէզքիւրուն քիւչաքը հէնուզ օն այ օլմագը, վէ պունտա թէարիս իտիլէն աթֆալ էքսէրի գուրա ահալիսինտէն օլուպ, քերաքենը հէնուզ գրաաթ իտէն չօճուգլար օլտուղունը մէքթուպը մէզքիւրըն մուհարրիրի բէյ իւլ այն կէօրմիւշ։ Իշթէ պու հալ վէ իթթիսարաա պուլունան թալէպէտէն օն այ զարֆընտա նասըլ թարագգիյաթ արանըլապիլիր իսէ, անըն պիր գաչ միսլի հուսուլէ կէլմիշ տիր։ Մուհարրիրը մէրգում «Ընկերական» մէքթէպինի թահսին իտուպ, Ազգային մէքթէպլէր հալը սալիքիյինտէ պուլունտուգլարընը, վէ «Քրիստինեան» մէքթէպինտէ պիր տիքքիչ մաքինասը իլէ պիր «դաշնակ» օլմատըղընը պէյան էյլէմիշ, վէ ախըրընտա «Գիշերօթիկ» Երզինճան էհալիսինէ պիր «փորձանք» օլմուշ տիյէրէք քէսմիշ տիր։ Մալումաթը մէզքիւրէյի վիրէն հէր քիմ իսէ, էինէ վաթանտաշ պիրատէրլէրիմիզտէն պիրիսի օլտուղունտան, մաէթթէէսսիւֆ քէնտիսինէ խիտմաթ իտէրիզ քի, չալըշ քէնտի գիւճիւ միւնճէ պիր թագսիրաթ վար իսէ իսէ, պիզզաթ Առաջնորդ Սրբազանա միւրաճաաթ վէ պիլխասսա գուսուրը վագըլըն ինտիֆագըը չարէսինէ պագըլըպ մատտի վէ մանէվի միւհիմ օլտուղու խանէսին թէհչիյէ վէ թէտաբիրի իլէ մաթլուպ հալէ իթփաալընա սայ վէ ղայրէթ իթմէյէ մէճպուր իտի. Եոգսա գուրու մալումաթտան պիր ֆայտէ հասըլ օլմազ. Եալընըզ էֆքեար իլէ եագտըղընը պէյան իթմիշ տիր։

Հալպուքի մէքթուպը մէզքիւրէ գարշըն էհէմմիյէթ վէրիլմէտիյինի վէ «Գիշերօթիկ» մէքթէպ «փորձանք» օլմայըպ, պիլաքիս ճէմաաթը Հազրէթի պէօյլէ պիր նիյմէթի վէ միւքէթթէրէվէր Սրբազան Հայրըմըզըն տա նաքիմալ վէ նաթամէ պիր էսէրը մէքզուպ վէ միւսմէհասէնի օլտուղունուն ումումէն արզ վէ պէյան իտէրիզ։

...Միւէլլիֆ, պու նէվի քիւզել ու տիրօուղ հավատիսլէրի մէքզիւպ վէ ճիրայթ իտէնլէրի խէճիլ վէ բէզիլ իտիւպ, ատալէթ վէ հագգանիյէթին մուհաֆազասը իչին չու բէյանի ճէվապըմըզըն կազէթանըզ միւթէպէրինիզէ իլան վէ իշաէսինէ հիմմէթ օլունմասընը թէմէննի իտէրիզ։

Ի դիմաց Հոգաբարձու. կեդր. Ուսումնարանի

Ատենադպիր Կ. Քէօսէեան — Ատենապետ Յ. Շէքէրեան

1880 յուլիս 26
Երզնկեան

ԻԱՆԷ

Երզնկեանտա թէէսիս օլունան Ներսէսեան նամ կէճէլի մէքթէպինէ չէվաթը համիյէթմէնտան թարաֆընտան իհտա իտիլէն քիթապլարըն ճէտվէլի տէրճի զըմինտա մաթպաամըզա իրսալ օլունմուշ օլմաղլա, պէր վէճհը աթի տէրճ օլունուր։

...Խմբագիր,

Կը խնդրուի Ձերդ մեծապատուութենեն որ բարեհաճիք պատուական թերթիդ միջոցաւ հրատարակել յանուն Ս. Ներսիսեան գիշերօթիկ վարժարանի եղած յետագայ նուիրատուութիւնքը հանդերձ խորին շնորհակալեօք մեր եւ Ս. Ներսիսեանի որբ եւ աղքատիկ աշակերտելոց։

Նուէրք ի Վեհափառ Ս. Հայրապետէ ամենայն Հայոց

Հատ		Րուպլէ
Ա. 1	Շարական ձայնագրեալ	60
1	Ժամագիրք »	25
1	Ս. Պատարագի արարողութիւն	10
10	Ձայնագրութեան դասագիրք	5

Սոքա նորին Ս. Օծութեան բարձր խնամոց եւ ազգասիրական ջերմ եռանդին հաւաստիքն են, որով խրախուսեցան Ներսիսեան սանունք իրենց բաղձանաց լըրմամբը, ըստ որում արդէն սկսած լինելով հայկական ձայնագրութիւն, բոլորովին կարօտ էին այնպիսի շնորհի մը։

Բ. Նուէրք Բարձր. Տ. Եսայի Ս. Պատրիարք Հօր

Մէկ անուն գիրք հետեւեալ պարունակութեամբ.

Հատ		Ղրշ
10	Ամեն Մարդոց Բարեկամ	20
10	Անուրջք ի Սիօն	15
8	Մենտոր Մանկանց	56
10	(1) Գաղիկ (ողբերգութիւն)	50
5	Գործ Ըսկեղինին	15
20	(2) Դասագիրք Թուագիտութեան	60
8	Եղիշէ	56
2	Երկամեայ Պանդխտութիւն (Հայերէն)	40
2	Երկամեայ Պանդխտութիւն (Գաղղիերէն)	40
1	Ընդհանրական	18
1	Թանգարան Խրատու	18
1	Խորհրդածութիւն Ս. Պատարագի	10
5	Կարգադրութիւն Առողջութեան	25
8	Համառօտ Քրիստոնէական	32
8	» Աշխարհագրութիւն	56
6	(3) Հենրիկոս եւ Մարիամ	15
6	Հրահանգ Սիրոյ	12
3	Ճառ Հաղորդութեան	12
3	(4) Մատենագրութիւն Նախնեաց	18
1	Մատթէոս Ուռհայեցի	14
1	Մեկնութիւն Եփեսացւոց	25
1	Մեկնութիւն Յայտնութեան	10
2	(5) Ժամանակագրութիւն Միխայէլի Ասորւոյ	28
1	Յովսէփ Գեղեցիկ	10
10	Ճարտասանութիւն	50
7	Ուխտ Հայրենասիրի	7
9	Ուսումն Պարտուց	72
10	Տրամաբանութիւն	30
1	Պատմ. Լենկթիմուրայ	10
1	Պատմ. Հայաստանեայց Առաք. Եկեղեցւոյ	16
1	Պատմ. Յովհաննու Կաթողիկոսի	10
10	Պատմ. Ս. Գրոց	80
10	Քերականութիւն Հայերէն	40
10	Քերականութիւն Գաղղ.	30

(1) Արկղէն 9 հատ ելաւ.
(2) Արկղէն 10 հատ ելաւ.
(3) Հինգ հատ կայ։
(4) Երկու հատ պակաս է.
(5) Մէկ հատ միայն։

Գ. Նոյն սանուց ամըան հանդերձեղինաց համար մեր ի Տրապիզոն հանդիպած միջոցին հանգանակեալ նուէրք՝ որով 203 կանգուն քթան առնուեցաւ։

Մեծ. Տեառ.	Ղրշ
Ն. Ե. Դ.	100
Եղբարք Մարկոսեան	50
Յովսէփ Մազըրեան	50
Արիստակէս Մախոխեան	100
Եօրկաքի Գանթարճեան	50
Յովհաննէս Մինասեան	18 50
Սարգիս Բարսեղեան	18 50

Դ. Ի Կարս բնակեալ բնիկ Երզնկացի Մեծ. Էհրամճեան Գէորգ էֆ. հինգ հատ Օսմանեան լիրայ։

Որոց համար վերստին կրկնելով ի դիմաց նոյն սանուց մեր անհուն շնորհակալիքը,

Մնամ աղօթարար
ՀՄԱՅԵԱԿ Ե. ԴԻՄԱՔՍԵԱՆ

1880 յուլիս 26
յԱռաջնորդարանի Հայոց յԵրզնկա։

ՄԻՒԹԷՖԷՐՐԻԳԱ

Շգօտրաատան ա,աֆրանկա օգոստոս 2 թարիխլիյէ եազըլան պիր մէքթուպա նազարէն, Գարատաղլըլար՝ մալիւմ օլտուղու վէճհ իլէ Միրտիթլիլէրին Թուզի օրտուկահընը թէրք իտէրէք ալըպ Եիւրիւյիւ վէրտիքլէրինտէն պէրու տահա զիյատէ ճէսարէթլի կէօրիւնիյօրլար իմիշ։ Շգօտրա հէվալիսինտէ օրաղ իչիւն աստմ պուլունմատըղընտան, մահսուլուն չօղու եէրտէ գալմըշ վէ էրզագըն պահալըլըղը տախի կիթտիքճէ արթմագտա իմիշ։ Հէր նէ գատար հալ պէօյլէ պիր պուհրան իչինտէ իսէ տէ, Տուլչինօ գայմագամը քէնտի գազասընտա վէրկի վէ պէտէլաթը աղքէրիյէյի սէրիան թահսիլ իթմէյէ էմր ալմըշ տըր։ Շգօտրատա մուգիմ կաղէթա մուխապիրլէրի, վալինին քէնտի մէքթուպ վէ սաիրէլէրինէ մանիլէր չըգարտըղը իչիւն թէչէքքի իտէյօրլար։ Վալիի միւշարիլէյհ իզզէթ բաշա հազրէթլէրի մուխապիրլէրին թէլէկրաֆլարը քէչիտէ օլունմազտան էվվէլ օգույուպ կէօզտէն կէչիրմէք իսթէտիյի իչիւն, պու խուսուս մուխապէրաթըն խայլըտան խայլը թէէխխիւրինի մուճիպ օլմագտա իմիշ։

—=—

Սիսամոտան եազըլան թէլէկրաֆ վէ մէքթուպլարա կէօրէ, ճէզիրէի մէզքիւրէտէ պիր հէյէճան վէ թէլաշ մէվճուտ տըր. Էհալի խարիճի ճէզիրէ ալէյհինտէ խօշնուտսուզլուգ պէյան իթմէքտէ, վէ վալինին պուլունտուղը նիզամսըզ վէ մուղայիրի նիզամնամէի էսասի հարաքէթլէրինտէն տօլայը սըզլանմագտա տըր։

Ատօսխտէս բաշա ալէյհինտէ վագը օլան իշպու շիքեայաթ միւթէատտիտ վէ վախիմ տիր։ Բաշաի միւշարիլէյհ՝ ճէզիրէի մէզքիւրէ մէճլիսը այանընըն մուամէլէի մուխթարանէսինէ մանիլէր չըգարմագտա օլուպ, հալպու քի մէճլիսը մէզքիւր նիզամնամէ ահքեամընճա վալի իլէ պէրապէր իճրաի հիւքիւմէթ իտէճէք տիր։ Պունտան մաատա վալիի միւշարիլէյհ քէնտիսինէ խօշ կէօրիւնմէյէն մէճլիսը այան ազալարընը ազլ իթմէքտէ, ինթիխապաթ իւզէրինէ նուֆուզ իճրա էյլէմէքտէ, քէյֆը մահշա մէճլիսի այանըն միւտտէթը մէմուրիյէթինի գըսալթմագտա, վէ միւնասիպէթինէ կէօրէ, մէճլիսի ումումիյի կէճ վէ եա էրքէն թօփլամագտա տըր։

Վալիի միւշարիլէյհ ալէյհինտէ արզը շիքեայէթ իչիւն Սթամպօլա ճէզիրէի մէզքիւրէ միւթէպէրանընտան խայրէթ պիր հէյէթը մէպուսէ կէլէճէքլի սէօյլէնիյօր։ Հէյէթը մէզքիւրէ էհալինին շիքեայաթը վագըասընը հէմ Բապը Ալիյէ վէ հէմ տէ սէֆարէթա արզ իթմէքէ վէ թէսվիյէսինի խիթտաա իթմէքէ մէմուր պուլունմագտա տըր։

—=—

Սօֆիատան խապէր վէրիլտիյինէ կէօրէ, Պուլկարիստան բրէնսի Բիլօ մանասթըրընտան ավտէթ իտէր իթմէզ Գարաթաղա պիր Պուլկար բօլիթիգա մէմուրու թայինի իտէճէք տիր։ Քէզալիք բրէնսը միւշարիլէյհին՝ թօւրուգ վէ մէսալիր վէ նաֆիյա մէմուր պիր նէզարէթը ճէսիտ, վէ տահիլիյէ նէզարէթինտէ տախի պիր բօսթա վէ թէլէկրաֆ շիւպէսի իհտաս իտէճէյի սէօյլէնիլիյօր։

—=—

Մէհզունէն մէճէքէթի ճանիպինէ աղիմէթ իթմիշ օլան իթալիա Տէրսանէսի ժէնէրալ դօնսօլօսու Մ. Նէկրի սէպտէմպէրին պէշինտէ չէհրիմիզէ ավտէթ իտէճէքմիշ։

—=—

Տախիլիյէ նէզարէթինէ քէչիտէ կէլըն պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Ադըրն վիլայէթի վալիլիյինէ թային պույրուլան Միտհաթ բաշա հազրէթլէրի էվվէլքի ակշամ իզմիրէ մուվասալաթ իթմիշ, վէ մէմուրին վէ միւթէպէրանը պէլտէ թարաֆընտան իսթիգպալ վէ թագրիմ օլունմուշ տըր։

—=—

Աղպապ Դաուտ խուքէլէսինին գայըգճըլարը Ռամազան այընտա գազանտըգլարը բարայը օրթայա գօյուպ բայ իթմէքտէ օլտուգլարընտան, կէչէն կիւն իսքէլէնինտէն պիրի պիր աղ զիյատէ գազանմագ հէրֆանէնէ գօյմագ իսթէմէտիկի վէ պարագըպ օ կիճէ գաչմըղը իչիւն, էրթէսի կիւնիւ կէլտիկինտէ գայըգճըլար գայըղընը սադրամըշլար տըր. Լաքին պիր գաչ կիւն սօնրա գայըղընը վէրիշ իսէլէր տէ, մէրգումուն եօլճու ավմասընա հէր կիւն մանի օլույօրլար իմիշ։

—=—

Խարբութտան 24 յուլիս թարիխլիյէ բէր վէճհի աթի եազըլմըշ տըր։

«Ալէլ ումում կէլէճէք մահսուլ իլէ գըթլըղըն տէֆ օլաճաղը մէմուլ տըր։ Կէլէճէք սօն պահար մէվսիմինտէ մէքէրիւհաթ պուլունաճագ իսէ տէ, էհալիի ֆուգարապաշէ պէօյլէ գարուրէթ վէ սէֆալէթ պուլունաճաղը ինթիմալտէն պաիտ տէյիլ տիր։

«Պու ճիվարըն պիւթիւն շարգ վէ ճէնուպ ճիհէթինտէ էգսէ մահսուլատըն բէք ազ պուլունտուղու, ալընան մալիւմաթէ կէօրէ, էէնի մահսուլ տախի բէք աուն տըր։ Հասըլ օլան պուղտայ էհալիյէ քիֆայէթ իտէճէք իսէ տէ, հէր չէյ պահալը օլաճագ տըր վէ ֆուգարանըն բարասը եօգ տըր։»

—=—

Հասքէօյտէ պիր բէտէր, պիր վալիտէ վէ պիր ուֆագ գըզըն իպարէթ պուլունան պիր Եահուտի ֆամիլեասը՝ պիր օտատա վէ պիր եաթագտա եաթմագտա իքէն, տուվարտան աթըլը օլան կազ լամպասը գօբարագ եաթաղըն իւզէրինէ տիւշմիւշ վէ եանմայա պաշլամըշ տըր։ Մէրգումուն ուեանարագ պաղըրմալա պաշլամըշ օլտուգլարընտան, գօմշուլար էթիշիպ եանկընը սէօնտիւրմէկէ մուվաֆֆագ օլմուշլար իսէ տէ, բէտէրին բարմագլարը վէ գըզըն էլի իլէ սօլ գօլու վէ էւլըրի վէ պօյնու վէ կէօյսիւ վէ չօճուղուն սաղ էլըրի վէ սըրթը վէ կէօքսիւ եանմըշ տըր։

—=—

Պէյօղլունտաքի Տօբրու եօլուն գալաբըլըգըը պու կիւնլէրտէ կըրանիթ թաշըլա եաբըլմաղա պաշլանըպ, թագսիմէ գատար թամամ օլունաճագ վէ պու սօն պահարտա իքմալ իտիլէճէք իմիշ։

—=—

Շարգի Ռումէլիտէ այտա պիր

ՕՆ ԱԼԹՆՃԸ ԼՈՒԻ
ՎԷ
ՖՐԱՆՍԱՆԸՆ ԻՒԹԻԼԱԼԸ
(ՐԷՎՕԼԻՒՍԻՕՆ)

ՄԻՒԷԼԼԻՖԻ
ԱԼԷՔՍԱՆՏՐ ՏԻՒՄԱ

ԱԼԹԸՆՃԸ ՖԱՍԼ

(893 նումէրօտան մապաատ)

Ժան Ժագ Ռուսօնըն աէֆն իթիլտիկի աստանըն չէքիլ պէյաճէվի օլուպ, վիւսաթը թօւլէն էլլի գըտէմ վէ արզըն օթուզ պէշ գըտէմ տիր. Ճէզիրէի մէզքիւրէյի իհաթա իտէն քիւչիւք կէօլին էթրաֆընտա քիւչիւք տաղլար պուլունուպ, պու տաղլարըն պիր թարաֆը օրմանլըգ վէ տիկէր թարաֆը սէօյիւտլիւք տիր. Ճէզիրէնին թօբրաղը ինճէ գում տըր, վէ եէշիլլիքլէ մէսթուր տըր, վէ աղաճ օլարագ գավագ, վէ չինէրք օլարագ կիւլ վար տըր։

Ժան Ժագ Ռուսօ մահալը մէզքիւրէ վազ օլունուպ, եիւզիւ տէ չալգը տօղրու չէվրիլմիշ, վէ թիւլպէ ինչա օլունուպ պիթինճէ, իւզէրինէ չու իպարէ եազըլըտը.

ՊՈՒՐԱՏԱ ՄԷՏՖՈՒՆ ՏԸՐ
ԺԱՆ ԺԱԳ ՌՈՒՍՕ
ԹԱՊԻԱԹ ՎԷ ՀԱԳԻԳԱԹ ԱՏԷՄԻ.

Թիւրպէնին տիկէր եիւզինէ տէ Լաթինճէ պիր իպարէ եազըլըտը քի, քէնտիսինին վէրտը զէպանը իտի։

Իսքէրուտէ կէօրէճէյիմիզ քի, հէր նէ գատար Մ. տը Ժիրարտէն չէքիլտէն բրօթէսթօ իթտի իսէ տէ, Գօնվանսիօնըն աէտամլէրի, եանի Ֆրանսա իխթիլալըն սէրքէրտէլէրի՝ մուամիլէյհ ֆէյլէսօֆըն քէմիքլէրինի օ մէզարտան չըգարըբ 1794 սէնէսի հօկտեմպեր 11 տէ Բարիզտէքի Բանթէօնա նագլ իթտիլէր։

Իշթէ պու սուրէթլէ՝ պիւթիւն հայաթլէրինտէ պիրպիրինէ տիւշման, բագիլ վէ պիր օլան պու իքի ատէմ, եանի Վօլթէր իլէ Ժան Ժագ Ռուսօ՝ վէֆաթլէրինտէն օն պէշ սէնէ սօնրա, հուզրէյէ թէսարիւք իթմիշ օլուսլարը էհալի մարիֆէթիյէ այնը խարապէթխանէտէ (Բանթէօն) պիրլէշմիշլէր տիր։

ԵԷՏԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

Հիքեայէմիզին միւվաղէլէթ իթտիկի չու զէման, եանի ինկիլթէրա իլէ Ամէրիգա արասընտա միւնասէպաթ մունգաթի օլտուղը վագթ՝ Ամէրիգանըն հալի չունտան իպարէթ իտի.

Մէօքիւն օլան արագինին եիւզ էլլի միլ վասաթ ումգը վէ սէքիզ եիւզ միլ արզ, եախօտ եիւզ եիրմի միլ միւրէպպաա, եանի ինկիլթէրանըն սաթհը արգընտան օն պէշ միլ զիյատէսի վար իտի։

Խալթը խըթխիվանըն 30 տէրէճէսինտէ հէման 40 տէրէճէսինէ գատար թէվէսսիւ իտէն իշպու եիւզ եիրմի պին միլ միւրէպպաա արագիտէ իւչ միլեօն իքի եիւզ էլլի պին պէյազ վէ եէտի եիւզ էլլի պին սիյահ իսքեան իթմիշ իտի։ Պու հիսապլա պէհէր պէյազա հէման օն սէքիզ տէօնիւմ արազի իսապէթ իթմէքտէ իտի։

Մէվճուտ չիւթէա ալէլումում Թօսթըն չէհրինտէ հէր օլունան սօուգ Լօնտրատաքի սօուգտան օն տէրէճէ տահա եիւքսէք իտի. պինաէնաէլէյհ չիմալի Ամէրիգանըն իւլէատաքի էհալինին պիր գըսմը զիրաաթլա մէչղուլ օլաճագ էէրտէ. պալըգճըլըղա հավէս իթմէքտէ իտի, զիրա պու սէնաաթ սէնէվի իքի եիւզ էլլի պին ինկիլիզ լիրասը հասըլաթ կէթիրմէքտէ իտի։

Քիւրքճիլիք պիր վագթ չօգ էյի իտի իսէ տէ, խայլիտէն խայլի թիւշմիւշ իտի, վէ հէր նէ գատար պէշ պին աւճը թարաֆընտան օլունմագտա իտի իսէ տէ, ահճագ օթուզ պէշ պին լիրա հասըլաթ կէթիրմէքտէ իտի։

Ինկիլթէրա միւսթէմլիքէաթընըն սարֆիյաթը տախի օլմագըըզըն եալընըզ մահսուլաթը պիր միլեօն պէշ եիւզ պին լիրատան իպարէթ իտի։

Ամէրիգա նա՞սըլ վէ նէ՞ գատար վագթ զարֆընտա պու գատար էհէմմիյէթլի պիր միւսթէմլիքէաթ օլմուշ իտի։

Շիմտի պունու պասթ ու պէյան իտէճէյիզ։

Ինկիլթէրա տայմա պիր ֆիքր գօվալայըպ պու ֆիքրտէն ասլա այրըլմամըշ տըր։ Մէզքիւր ֆիքր միւսթէմլիքէաթընըն թէզայիտ իթտիքսինտէն իպարէթ պուլունմուշ տըր։

Եիւզ սէնէ էվվէլ ինկիլթէրանըն Հինտուսթանտա իչինտէ պէշ ատէտ թիճարէթխանէսը վար իտի, եանի Պօմպայ, Պէժավուր, Մատրաս, Գալքիւթա վէ Շանտէրնակօր,

Շիմալի Ամէրիգատա՝ Թէր-Նէօվ, վէ Ագատիտէն Ֆլօրիտէ գատար իմթիտատ իտէն սէվահիլ,

Պահամա գումիւզլընտա Լիւգայ նամ ատալար,

Քիւչիւք Անթիլ ատալարընտա Պարպատ ատասը,

Ամէրիգա քէօրֆէզինտէ Ճամայիգա ատասը,

Վէ Աթլանթիք տէնիզինտէ Սէնթ-էլէն ատասը։

1763 սէնէսինտէ Օն պէշինճի Լուինին «Հէր քիմ մուհարէպէ իտէմէզ իսէ, անըն մէսարիֆինի թէէտիյէ իտէպիլմէլի տիր» տէյէրէք իմզալատըղը Բարիզ ահտնամէսինտէն սօնրա, ինկիլթէրա պէօյլէ պիր տէնիզ էօրիմճէկի կիպի թէլլէրինի տիւնեանըն պէշ գըթասընա տա թագտը։

Տէվլէթը միւշարիլէյհա Ֆրանսատան Ագատի, Գանատա, Պըրթօն Պրունըը, Սէն-Լօրան սէվահիլինի վէ Լուիզիանայը զապթ իթմիշ տիր, վէ Էվրօբատան հէր հանկը տէվլէթ՝ Ինկիլթէրայը քէնտիսինէ միւթթէֆիգ վէ եա թիւշման իտինմիշ իսէ, օ տէվլէթ մութլագա եա մէսարիֆի հարպիյէ մագամընտա վէ եախօտ իթթիֆագա պիր սէնէտ մագամընտա քէնտի միւսթէմլիքէաթընտան պիրինի ինկիլթէրայա վէրմիշ, վէ եախօտ տիւնեատա պուլունան միւհիմ պիր նօգթա օ միւնասէպէթլէ ինկիլթէրանըն էէտը զապթընա կէչմիշ տիր։

Բարիզ ահտնամէսինին իմզալանտըղը վագթա գատար իթթիխազ օլունան միւսթէմլիքէաթ ուսուլի՝ նէթաիճի հասէնէ հուսուլէ կէթիրմիշ իտի։ Բախթախթ՝ միւսթէմլիքէաթը մէզքիւրէ հագգընտա պիր մատտէը մէչփիգ, պիր համիի մուհիպպ վէ խայրխահ մագամընտա իճրաի մուամէլէ իտիւպ, լիմանլարը սէրպէսթ պըրագմագտա վէ վէրկիլէրին թէէտիյէսինէ սուհուլէթ վէրէրէք միւլայէմէթ վէ իթիտալ իւզրէ վէրկի թարհ իթմէքտէ օլուղունտան, միւսթէմլիքէաթը մէզքիւրէտէ սէնաի բէք զիյատէ թէրագգի վէ թէվէսսիւ իտէր իտի։

(Տէվամ)

քէրրէ պիր րէսալէ նէչր օլունուպ, իչպու րէսալէտէ պիլճիւմլէ րէսմի գարարնամէլէր վէ նիզամաթ վէ գավանին վէ նիհայէթ վիլայէթէ մէզքիւրէնին պիլճիւմլէ էվրագը րէսմիյէսի միւնտէրիճ պուլունաճագ, վէ րիսալէի մէզքիւրէնին իսմի «[illegible]» օլաճագ տըր։

—=—

Էվրօբա գօմիսիօնու էվվէլքի կիւնքի իճթիմաըընտա Րումէլիաէ քեային վիլայաթը Շահանէ իչիւն թանզիմ օլունան Նիզամնամէ լայեհասընը իքինճի վէ սօն տէֆա գրաաթ իտէրէք իքմալ իթմիչ տիր։ Լայեհանըն ումումիյէթի Օսմանլը գօմիսէրլէրինտէն մաատա իթթիֆագը արա իլէ գապուլ օլունմուշ տըր։ Եւնէ մէզքիւր իճթիմաատէ Ֆրանսըզ գօմիսէրի Մ. Օպարէ վէ Աւստրիա գօմիսէրի Մ. տը Գօժէք Շգօտրա սանճագը հագգընտա պիր խիթարնամէ թագտիմ իթմիչլէր տիր։ Սըրֆ արզու մագամընտա արզ օլունան իչպու խիթարնամէ՝ Արնավուտլուգ վէ Միրտիթլէր մէմալիքինտէ իճրա օլունմագ իւզրէ խուսուսի պիր Նիզամնամէյի հավի տիր։ Այընան մալիւմաթա կէօրէ, պու Նիզամնամէ հէմ Պապը Ալիյի, հէմ Արնավուտլարը մէմնուն իտէճէք տիր․ զիրա Պապը Ալի էվրագը մէզքիւրէտէ թէէմինաթը ճէտիտէ պուլաճագ, վէ Արնավուտլար տախի քէնտի իմթիյազաթ վէ իսթիգլալլէրինին իպգա վէ անլէրէ րիայէթ օլունաճաղընը կէօրէճէքլէր տիր։

Մէզքիւր գօմիսիօն քէնտի սօն իճթիմաըընը կէլէճէք բազար իրթէսի կիւնիւ ագտ իտէճէք վէ, պու իճթիմաատէ վիլայաթըն նիզամնամէի գաթիսի իմզալանաճագ տըր։ Լաքին տիկէր պիր րիվայէթէ կէօրէ, մէզքիւր Նիզամնամէ պունտան էվվէլ իմզալանմըշ, վէ պու միւնասէպէթլէ Աւստրիա գօմիսէրի թարաֆընտան էվվէլքի ագշամ պիր զիյաֆէթ վէրիլմիչ իսէ տէ, Րամազան օլմագ հասէպիյլէ Օսմանլը մուրախասա վէ քէթէպէսի հազըր պուլունամամըշ տըր։ Բէյալիք գօմիսիօնը մէզքիւր պու սօն իճթիմաատէ Նիզամնամէի մէզքիւրուն վէսաիթը իճրաիյէսինի արայաճագ վէ պուտէհու միւզաքէրաթընըն խիթամ վէրէճէք տիր։

—=—

Զապթիյէ Նազըրը սապըգ Հաֆըզ բաշանըն նէզարէթը զամանընտա 10,000 ղրուշ թախսիսաթը օլան պիր չիւալ յէ 52,000 ղրուշ սարֆ իթմիչ օլտուղընտան ֆազլա 42,000 ղրուշըն քէնտի մաաշլարընտան թէվգիֆ օլունաճաղընը խապէր ալմըշ իսէք։

Այընան սօն խապէրէ կէօրէ, Մուսմալէյհ պու մըգտար մէպլաղը ալթըայ միւտէտմատէն ափըգ իթմիչ օլտուղընտան, չիմտի քէնտիսինտէն 252,000 ղըշ. թահսիլի իգթիզա իթտիյի միւտիլլի, սապըգըն զապթիյէ էմանէթ սանտըղընտան պաս աէնէտ 16,000 ղըշ. ափըգ իթտիյինէ մէպնի, մէպլաղը մէզքիւր տախի պաշգաճա թահսիլ օլունաճագ իմիչ։

Մուսմալէյհ՝ ճումմա էրթէսի կիւնիւ տիվանը հարպ թարաֆընտան մուհաքէմէյէ տավէթ օլունմուշ իսէ տէ, իչպու տավէթէ իճապէթ իթմէմիչ տիր։

Թէչէքքիւլ իտէն տիվանը հարպ՝ պիրի րէիս վէ իւչիւ ազա օլարագ տէօրթ միւչիրտէն իպարէթ օլուպ, էվվէլքի կիւն մուգատտէմէի իսթիտալարա պագմըշ տըր։

—=—

Իսքէնտէրիյէտէն ալաֆրանկա 8 օգոստոս թարիխլի Էվրօբա կազէթալարընա եազըլըյօր․ Մըսըր տուլանը ղալըը մունթազամասը համիլլէրինտէն 150 գատար ղաթըն մաթլուպաթը թէսվիյէ օլունմուշ, վէ Մըսըր մալիյէ նէզարէթի՝ Խըտիվը սապըգըն տաիրէսինտէ մաթլուպլարը պուլունանլարըն աէքսէն կիւնէ գատար մաթլուպլարընը պէյան իթմէլէրինի րէսմէն իլան իթմիչ տիր։

—=—

Բատոստա պիր քէօյտէ հայվան խասթալըղը զուհուր իտէրէք, տէօրթ կիւն զարֆընտա խասթա օլան 45 հայվանտան 30ը թէլէֆ օլմուշ տըր։

—=—

Ճէլէպէ Հավզի կազէթասը, Սէլանիքտէ եունան գօնսօլօսխանէսինտէ զուհուր իթտիյի րիվայէթ օլունան միւհիմմաթը հարպիյէնին պիր ալ ու էսաս օլտուղունու, վէ պիր թագըմ ղարազքեարան թարաֆընտան իխթիրա իտիլտիյինի չէհրը մէզքիւրտէն ալտըղը մալումաթ իւզէրինէ եազըյօր։

—=—

Ատանա վիլայէթի վալիլիյինէ Հայտար էֆէնտինին թային օլունաճաղը իշիտիլմիշ տիր։

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Խազինէի Հիւմայուն քէթխիւտալըղը՝ ճէննէթմէքեան Ապտիւլ Մէճիտ խան հազրէթլէրի գըրէնալարընտան Շէվգի պէյ էֆէնտի հազրէթլէրի էօհտէլէրինէ,

Ֆիզան միւթասարրըֆը Ֆայիգ էֆէնտիյէ րիւթպէի րէֆիայի միրիմիրանի,

Րումէլի Շարգի Թահրիրաթը Թիւրքիյէ միւտիրի Բէհզատ պէյ էֆէնտիյէ րիւթպէի ուլա սընըֆը սանիսի,

Մուտանիա գազասը գայմագամը Ահմէտ Ֆուատ էֆէնտիյէ րիւթպէի սանիյէ սընըֆը սանիսի,

Գազզի Էրպաա սանճաղը մուհասէպէճիսի Օսման էֆէնտիյէ րիւթպէի սալիսէ թէվճիհ պույրուլմուշ տըր։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

([illegible])

Բարիզ 18 օգոստոս

Մէճլիսի վիւքէլա րէիսի Մ. տը Ֆրէյսինէ պու կիւն Մօնթօպանտա իյրատ իթտիյի պիր նութգտա չէօյլէ սէօյլէմիչ տիր․ «Պիզ տայմա՝ հիչ պիր թահըմը թէճավիւզաթա պուլունմայան սուլհ ու սալահըն մուհաֆազասընա, վէ տախի տէ մէրլիյէթի գավանինին թէէմինինէ չալըշաճաղըզ։»

Բարիս 18 օգոստոս

Թունուզ մասալէսի տէրտէսթը թանզիմ տիր․ Պէյ՝ տէնիզէ գատար իմթիտատը թասավվուր օլունան պիր տէմիր եօլ խաթթընըն իմթիյազընը պիր Ֆրանսըզ գումբանիասընա իթա էյլէյէճէք իմիչ։

Բաքուզա 18 Օգոստ.

Շգօտրատան աթիտէքի հավատիսլէր եազըլմագտա տըր․

«Տիւնքի կիւն Վալտինօսա պիր ինկիլիզ հարպ սէֆինէսի վիրուտ իտուպ, իչպու սէֆինէտէ ինկիլիզ գօնսօլօսը Մ. Բիտ պուլունմուշ, վէ գօնսօլօսը մումաիլէյհ Շգօտրա վալիսինէ զիյարէթ էյլէմիչ տիր։

«Տիւն Բիւրդէքիւնտէն Շգօտրաեա կէլէն 300 ատէմ խալքէ վէրմիլէր քի, Արնաւուտ աէրքէրտէսի Ալի պէյ Գարատաղլըլար իւզէրինէ հիւճում իթմէկէ հազըր տըր․ Գարատաղլըլարը օրտասընտա սըթմատան տօլայը վէֆիխաթ վուգու պուլմագտա տըր։

«Արնաւուտլարըն մուգավէմէթինէն նաշի, Պապը Ալի՝ արազիյի Գարատաղա թէրքինի թէէխիր իտէճէքմիշ։»

Լօնտրա 19 օգոս.

Իրլանտա վալիսի Մ. Ֆօրսթէր՝ տիւն ագշամ պիրտէն պիրէ Տըպլինէ միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իթմիչ տիր։

Իրլանտա ահվալի վէխամէթ քէսպ իտիյօր։

ԻԼԱՆԱԹԸ ՄԻԼԼԻԷ

ԱԶԴ

Նաալը-Գաբուի խորհնեան ընկերութիւնն բաւական տարիներէ ի վեր դադրած իւր գործունէութենէն՝ գոցուած մնացուկ մը միայն մնացած ըլլալով թաղ. խորհրդոյ հըսկողութեանը տակ, և այս անգամ թէ նախկին և թէ արդի ընկերներ սոյն ընկերութիւնն ընդհանուր ժողովով վերակազմած օրինաւորապէս, իւր դիւանըն ու գործադիր ժողովը ընտրած ըլլալով, որոշեց յառաջիկայ կիւրակէ յիշեալ մնացուկն բանալ Ընդհ. ժողովոյ մէջ։

Ըստ որ ներկայ ազդարարութեամբ հարկ կը համարիմք ծանուցանել բոլոր նախկին ընկերաց որ յառաջիկայ կիրակի ժամը 3ին ներկայ գտնուիլ բարեհաճին խորհրդարանը, մնացուկը բացուելուն առթիւ եթէ կուզեն իրենց ընկերական պարտականութեան վերջինն գոնէ նուէր, ապագային անկորի ըլլալու պայմանաւ որ և իցէ դիտողութիւն։

Ի դիմաց Ընդհ. ժողովոյ

Ատենադպիր Ատենապետ

Մ. Կ. [illegible] Մ[illegible]

1880 Օգոստոս 4

Նաալը-Գաբու

ՇԷՎՔԷԹԼՈՒ ԳՈՒՏՐԷԹԼՈՒ

ՊԱՏԻՇԱՀԸՄԸԶ

ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ-ՈՒԼ-ՀԱՄԻՏ

ԷՖԷՆՏԻՄԻԶ ՀԱԶՐԷԹԼԷՐԻՆԻՆ

ԺԻՒԼՈՒՍԸ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆ ՍԷՎՄԸ ՄԱԽՍՈՒՍՈՒ ՄԻՒՆԱՍԻՊԷԹԻՅԼԷ

ՖԽԱՄԷԹԼՈՒ ՏԷՎԼԷԹԼՈՒ

ՊԱՇ ՎԷՔԻԼ ԳԱՏՐԻ ԲԱՇԱ

ՀԱԶՐԷԹԼԷՐԻՆԻՆ ԹԱՀԹԸ ՀԸՄԱՅԷԼԷՐԻՆՏԷ

ՏԷՐՍԱԱՏԷԹ ԹԱԼԷՊԷՍԻ ԹԱՐԱՖԸՆՏԱՆ

ՔԻՒՉԻՒՔ ԱՍԻԱ ՀԱՃԹԷՃԷՏԷԿԵԱՆԸՆԱ ԽԱՆԷԹԷՆ ՎԷՐԻԼԷՃԷՔ

ԲԱԼՕ

Իչպու պալօ 1880 Օգոստոսըն 19/31 ինճի սալը կիճէսի Պէյօղլունտա Թէպէ Պաշընտա քեաին Ալթընճը Տաիրէի պէլէտիյէ պաղչէսինտէ միւճէհհէզէն ինչա իտիլմիչ օլան Թէաթրօնըն վասի սալօնընտա իճրա օլունաճագ տըր։

Բադսալար ալաֆրանկա ագշամ սաաթ 11 տէ պաշլըյըպ, իչպու բադսալարըն արա եէրլէրինտէ մուզիգաի Հիւմայուն նէֆիս միւզիգա նաղմէլէրինի իճրա իտէճէք, վէ բագս իչիւն չալընան մուզիգա թագըմընը տա մէշհուր Մ․ Բանտանի գումանտա էյլէյէճէք տիր։

Պիր մագսէտը խայրա մէպնի իճրա իտիլէճէք իչպու զիյաֆէթէ տախիլ օլմագ իչիւն տիլէյէնլէր պիր րէֆիգա վէրմէք իչիւն միւքէմմէլ ֆիչէնքլէր վէ սէնլիյէ միւլթէզիմ օյունլար իճրա իտիլէճէք տիր։

Պու միւնասէպէթլէ կէճէ եարըսընտան իքի սաաթ սօնրա մէզքիւր պաղչէ էրինէ Ասիա գահրէմանէքեանընտա իանէ իչիւն պէօյիւք պիր բիլանգօ քէչիտէ օլունարագ 100 նումէրօ 6850 պիլէթ գազանաճագ, վէ գազանան պու 100 նումէրօ պէր վէճհի աթի թէվզի օլունաճագ տըր․

Պիրինճի նումէրօ 1000 պիլէթ գազանաճագ,

Իքինճի վէ իւչիւնճիւ պէրր պէրր 550 չէր պիլէթ գազանաճագ վէ պունլարը միւթէագիպէն քէչիտէ օլունան իւչ նումէրօլար տախի իքինէ պէրր պէրր 250 չէր պիլէթ գազանաճագլար տըր։

ԻՃՐԱ ԳՕՄԻԹԷՍԻ

ՖԱԽՐԻ ԱԶԱԼԱՐ

Մէարիֆ Նազըրը տէվլէթլու Մունիֆ բաշա հազրէթլէրի,

Մ. Ժօրժ Ժ. Զարիֆի,

Գօնթ Գամօնտօ (Մ. Ֆէրնանտէզ Տիյազ՝ մումաիլէյհ գօնթա վէքալէթ իտէճէք տիր)

Անտօն վէ Եօվսէֆ էֆէնտի Ազարեան.

ՐԷԻՍ

Ցամատը հազրէթը Շէհրէմանի վէ Շուրայի տէվլէթ ազասը տէվլէթլու Համտի պէյ էֆէնտի հազրէթլէրի.

ԱԶԱԼԱՐ

Էտհէմ բաշա՝ մէքթէպը հարպիյէ միւտիրի,

Սալիհ » » պահրիյէ »

Մարգօ » » թըպպիյէ »

Թէվֆիգ » » ֆիւնունը սաքէրիյէ »

Բրէնս Գարաճա, մէքթէպը Սուլթանի միւտիրի,

Արիսթօգլիւս էֆ. մէքթէպը թըպպիյէ միւֆէթթիչի,

Հիւսնիւ պէյ, մէքթէպը սէնայի միւտիրի,

Մ. Տէմէթրիուս Թամվագօս, Հէյպէլի ատասընտա քեաին Բում մէքթէպինին մէճլիսի իտարէ րէիսի,

Հայր Մանուէլ, Գատըքէօյտէ Էրմէնի մէքթէպինին միւտիրի,

Մ. Ֆէլիքս Պիոզ, Ճէմիյէթը իսրայիլիյէ մէքթէպինին միւտիրի,

Պալօնըն սըր քեաթիպի ումումիսի վէ սանտըգ էմինը Արիֆ պէյ

ՊԻԼԷԹ ՖԻԱԹԸ

1 ԼԻՐԱՅԻ ՕՍՄԱՆԻ ՏԻՐ

[illegible]․ — Մէզքիւր պիլէթլէրին համիլլէրի պաղչէյէ վէ պալօյա կիրմէք վէ րիֆագաթընտա պիր տամա պուլունտուրմագ հուգուգունու հայիզ օլուպ, քէչիտէ օլունաճագ խուսուսի բիյանգօ իքրամիյէսինէ տախի հիսսէ իշթիրագլարը հագգը օլաճագ տըր։

Եալըըզ պաղչէյէ կիրմէք իսթէյէնլէր 10 ղըշ. վիրէճէքլէր։

Պալօ պիլէթլէրի Պէյօղլունտա Պօն Մարշէտէ, Պազար-Ալէմանտա վէ Պաղչէ-Գաբուսունտա Հասան աղանըն քիթապճը տիւքքեանընտա վէ Տիվան եօլունտա Սարաֆիմ էֆէնտինին գրաաթխանէսինտէ ֆիրուխթ օլունուր։

Պալօնուն մահալլը իտարէսի Պէյօղլունտա Տէրվիշ սօգաղընտա նումէրօ 7 խանէտէ տիր։

Պալօնուն պիլճիւմլէ մուամէլաթը օրատա րույէթ օլունմագտա օլտուղունտան, հէր խուսուս իչիւն օրայա միւրաճաաթ պույրուլմասը րէճա օլունուր։

ԻԼԱՆԱԹ

Շէհիր էմանէթինտէն

Շէհրը հալի րումինին 6ճը չարշէնպիհ կիւնիւ, էմին էօնիւնտէ սաթըլան սէպզէնին ֆիաթը, սիմ մէճիտի եիրմի ղրշ. հիսապըյլա, պէրվէճհի աթի պէյան օլունուր.

	Դըյյէ	Ախչէ	Ղշ.	Բր.
Եէրլի պամեասը	00	1000	07	20
Թուզլա պամեասը	00	1000	05	00
Ասմա գապագը	00		01	01
Սագըզ գապագը	01	00	00	00
Ջալը ֆասուլեասը	01	00	00	00
Այիշէ գատըն ֆաս.	01	00	02	10
Եէր ֆասուլեասը	01	00	00	30
Գըրմըզը տօմաթէս	01	00	00	12
Եէշիլ տօմաթէս	01	00	00	15
Պաշ էնկինար	00	00	00	00
Օրթա էնկինար	00	01	00	00
Պագլա	00	00	00	00
Պաշ բաթլըճան	00	01	00	05
Օրթա »	00	01	00	03
Թօպաճ »	00	01	00	02
Պէզէլեա	00	00	00	00
Բանճար	01	00	00	00
Թազէ սօղան	01	00	00	00
Սէմիզ օթ	01	00	00	00
Մէլհիյէ	01	00	00	00
Պաշ սալաթալըգ	00	01	00	00
Օրթա »	00	01	00	00
Պաշ մըսըր	00	01	00	05
Օրթա մըսըր	00	01	00	04
Խէչիլ աճը պիպէր	01	00	0	30
Խէչիլ թօբ պիպէր	01	00	01	00

Սէպզէնին թօբտան սաթըլան ֆիաթը, պալէատէ մուհարրէր օլուպ, պունուն չիւրիւյիւճիւ չէյ օլմասըյլա, նագլիյէ վէ մէսարիֆի սայիրէյէ գարշըլըգ օլմագ իւզրէ, սէպզէճի տիւքքեանլարընտա պու ֆիաթա, նիհայէթ եիւզտէ օն պէշ նիսպէթինտէ թիճարէթ զամմիյէ, սաթըլմասը գաբըլաշտըրըլմըշ օլտուղունտան, անտէն զիյատէյէ սաթան օլուր իսէ, օ միւխալիֆլէր հագլարընտա մուամէլէի ճէզայիյէ իճրա օլունմագ իւզրէ, Շէհիր էմանէթի վէ տէվայիրի պէլէտիյէ միւտիր վէ մէմուրի միւֆէթթիշլէրինէ միւրաճաաթլա պէյան օլունմասը րէճա օլունուր։

Գաւառացի երիտասարդ մը, որ իր ձեռքը վկայական ունի, կը փափաքի Հայերէն և Տաճկերէն դաս տալ կամ տուներու մէջ առանձին և կամ Ազգ. վարժարաններու մէջ։

Ուզողը լրագրոյս գրասենեակը դիմելու է։ 5—5

Սահիպի իմթիյազ

ԱՆՏՕՆ ՍԱԳԱՃԵԱՆ

ՏՕՔԹՕՐ Ճ. ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ

Էվրօբա մէքթէպլէրի թըպպիյէսինտէ ֆէննը թէշրիհի թահսիլ իթմիչ օլան Տօքթօր Ճ. Յովսէփեան էֆէնտի պու տէֆա էվինէ Ասիթանէյէ ավտէթ իթմիչ օլուպ, մահալլը իգամէթի Բանքալթի ճատտէսինտէ 181 նումէրօլու խանէտէ օլտուղու կիպի, Գալաթատա Թրամվայ սթասիօնունուն գարչուսընտա Մ. Նիքօլաքի Մալուսինին 32 նումէրօլու էճզախանէսինտէ բազար իրթէսի կիւնլէրինտէն մաատա հէր կիւն ալաթուրգա սաաթ պէչտէն օնա գատար հազըր պուլունաճաղընտան, գիւքիւր վէ իհտիյաճը զուհուր իտէն հէր նէվ էմրազ վէ խասթէլիքի, վէ սանիրէն կէօզէ տայիր վուգու պուլան խասթալըգլարը թէտավի վէ լազըմ կէլէն հէր պիր ամէլիյաթը ճէրրահիյէյի լայըգը վէճհ իլէ իճրա իտէճէյի վէճհ իլէ, բազար էրթէսի կիւնլէրի տախի մահալլը իգամէթինտէ վէ ճիւմա կիւնլէրի էճզախանէի մէզքիւրէտէ ալաթուրգա սաաթ պէչտէն օնա գատար միւրաճաաթ իտէն ֆուգարա վէ սիֆչարէկեանէ մէճճանէն պագաճաղընտան, ճիւմլէնին մալիւմու օլմագ իւզրէ իլանը քէյֆիյէթ խաթթիտար օլունուր։

Պունտան մաատա Թաքսիմը [illegible] արայանլար՝ հէր կիւն սապահտան սաաթ պէչէ գատար, վէ ագշամ սաաթ օնտան սօնրա Բանքալթի ճատտէսինտէ վագը մէզքիւր 181 նումէրօլու խանէսինտէ պուլապիլիրլէր։

ԼԻՔԻՏԱՍԻՕՆ

ՎՈՒԳՈՒԸ ՎԷՖԱԹՏԱՆ ՏՕԼԱՅԸ

ԳԱԼԱԹԱՏԱ ԳՕՄԻՍԻՕՆ ԽԱՆԸՆՏԱ 8 ՆՈՒՄԷՐՕԼՈՒ

Տ. ԳՕՐԻԶՕՆԷՐԻՆ

ՄԱՂԱԶԱՍԸ ԹԷՍՎԻՅԷԻ ՈՒՄՈՒՐ ՎԷ ԹԱԹԻԼԻ ԹԻՃԱՐԷԹ ԻՏԷՅՕՐ

Անհըմլը միւթէֆէրրիգաթէտէն տօլայը պիլճիւմլէ էմթաայը մէզատա չըգարըլմագա գարար վէրտիմ։ Էմթաայի մէզքիւրէ՝ 14 վէ 18 գըրաթ ալթունտան միւճէվհէրաթտան, ալթուն վէ կիւմիւշ վէ գըրլամա սաաթլարտան, չալար սաաթ վէ կիւմիւշ թագըմլարտան, վէ տէմիր գասալարտան, վէ միզանտան (րէկիւլաթէօր) վէ սաիրէտէն իպարէթ տիր։ Թարաֆըմըզտան րիճա կէօստէրիլտիքճէ, գօնթրաթ վէ թէքմիլ մալ իչիւն տախի բազարլըգա կիրիշիլէպիլիր։

ԲԷՔ ԱԶ ՊԻՐ ՔԵԱՐԼԱ գանաաթ իտէրէք, պու կիւնէ գատար ՖԷՎՔԷԼԱՏԷ ՊԻՐ ԷՀՎԷՆԻՅԷԹԼԷ սաթըլմագտա օլտուղըմ էմթաանըն ֆիյաթը տահա պիր խայլի թէնզիլ օլունաճագ տըր։ ՖԻՅԱԹԸՆՏԱՆ ՏԱ աշաղա վէրէճէյիմ, էօյլէ քի մալլարըմ ՀԻՉ ՊԻՐ ՇԷՅԷ ՄՈՒՂԱՊԻԼ ՎԷՐԻԼԻՅՕՐ տէնիլէպիլէճէք տիր։

Պէօյլէ պիր ֆըրսաթը գաչըրմամագ իչիւն միւշթէրիլէրին սէրիան մէզքիւր մաղազայա կէլմէլէրի իչիւն իլան իտէրիմ, զիրա ՀՕՔՏԷՄԲԷՐ ՆԻՀԱՅԷԹԻՆՏԷ տիւքքեանը մէզքիւրըն գաբանմասընա գաթիյէն գարար վէրիլմիչ տիր։

ԳԱԼԱԹԱՏԱ ԳՕՄԻՍԻՕՆ ԽԱՆԸՆԸՆ ՊՕՐՍԱ ԳԱՊՈՒՍԸՆՏԱ 8 ՆՈՒՄԷՐՕԼՈՒ մաղազամտա թէչրիֆ իտիլէն էմթաայը հէր քիմ կէլիպ կէօրիւր իսէ, հագիգաթը հալտէ թէմյիզէ ուտուր օլաճաղընա գանաաթ բէյտա իտէպիլէճէք տիր։ Տ. ԳՕՐԻԶՕՆԷՐ

ԻԼԱՆԸ ՄԱԽՍՈՒՍ

Գօնթի պիրատէրլէր վէ Շահինի տուխան ֆապրիգաթօրլարը, իմալ իթտիքլէրի սիգա վէ գօգուլու տուխան վէ սիկարալար իլէ միւշթէրիլէրինի ֆէվգէլ ատէ սուրէթտէ մէմնուն իթմէք արզուսու իլէ, պու տէֆա խալըը սէնէլէրտէն պէրու տուխան սէնաաթընտա քէսպը մէհարէթ իթմիչ օլան Տէմիրճիպաշեան պիրատէրլէր իլէ չէրիք օլմուշլար տըր։

Շէօյլ՝ քի, պունտան պէօյլէ միւշթէրիլէր Եէնիճէնին գըյըլմըշ տուխան վէ սիկարալարընը իւթիրա իթթիֆագլէրինտէ, պիրինճի նէվինտէն օլտուղունու քէնտի թէճրիւպէլէրի իլէ չահատէթ մաաթտա, սըրայըլարընը սուրաթլը իճրա գըլընմասընա զիյատէսի իլէ խըդմէթ օլաճագլարը պէյանը տըր։

Թաչրատան հէր նէ ճինս վէ մըգտար եազըրագ վէ գըյըլմըշ տուխան վէ սիկարա սըփարիշլէրը օլուր իսէ գապուլ վէ սուրաթլա իճրա օլունուպ, մահալլինէ կէօնտէրիլիր։

Բաքէթլէր աթիգ խամ ու ալամէթ իլէ տէվամ օլունուպ, եալընըզ էսքիսինտէն ֆարգը իչիւն իւզէրլէրինէ մախսուսէն «Տէմիրճիպաշեան Պիրատէրլէր» իսմի թապ օլմուշ տըր։

Էվրօբա թարաֆլարընտան սըփարիշ իտէն միւշթէրիլէր իմզայ սայէի Շահանէտէ պանտրօլ րէսմինտէն մուաֆ օլտուգլարը իչիւն, պու սէպէպլէ եիւզտէ եիրմի թասարրուֆ օլունուր։

Սաթըլըգ մահալլէ․ — Գալաթատա Սանտըգճըլարտա Ն. 130. — Ջըտտան գապուսու Ջէօմլէքճիլէրտէ Ն. 29. — Էմին էօնիւնտէ Ն. 56, վէ Ֆըմիլէ տուխան սաթըճըլարտա։

Շիրքէթին կէօնտէրիլէն մէքեաթիպին լէֆֆասը, — «Տէմիրճիպաշեան պիրատէրլէր, Գալաթատա Սանտըգճըլարտա նումէրօ 130»։

Իխթար. — Պոլսոյ մաատա Սթամպօլտա Պէչգընճըլարտա 76 նումէրօ իլէ քեային քէնտի տուխան ֆապրիգամըզըն այրըճա տէվամընը վէ մամուլաթընըն Ջէօմլէքճիլէրտէ 29 նումէրօտա սաթըլմագտա օլտուղու տախի իլան օլունուր։ ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ ՊԻՐԱՏԷՐԼԷՐ

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԷՎՐՕԲԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա, 18 Օգոստ.

Ինկիլ. էսհամը Ինկ. Լիր.	97-13/16
Օսմ. էսհամը աչըլտը	9-1/3
» » գարանտը	9-1/2
Իսթիգրազ 65	10-1/4
» 69	10-
» 71	69-3/4
» 72	17-1/4
» 73	9-5/8
Օսմանլը պանգասը	9-3/4
Մըսըր տույունու մութէհիտ	62-3/8
» իմթիյազլը	90-3/8
Րուսիա իսթիգրազը	89-5/8
Գամպիօ Բարիզ 6 այ վատէ	–

Բարիզ, 18 Օգոստ.

Ֆրանսա էսհ. 3 % Ֆր.	85-52 1/2
» » 5 գըրօնասուզ	119-22 1/2
Օսմ. էսհամը աչըլտը	9-55
» » գարանտը	9-60
Իսթիգրազ 65 Ֆր.	50-
» 69	48-75
» 73	47-50
Մըսըր ֆօնտ. մութէհիտ	316-25
Գրէտի Լիօնէ	940-
Օսմանլը պանգասը	500-
Րումէլի չըմէնտըֆէրի	31-25
Իթալիա էսհամը	84-75
Գամպիօ Լօնտրա 3 այ վատէ	25-35

Վիէննա, 18 Օգոստ.

Աճիօ ֆիօրին	–
Րումէլի չըմէնտըֆէրի	14-25

ՂԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. ում. տիւն ագչ. գաբ.	10-16
Պու սապահ աչըլտը	–
Իսթիգ. 63 (Մուլթօն) 6 % Ֆ.	50-
» 65 » 6 % Ֆ.	50-
» 69 (Բինար) 6	49-
» 72 (Պօն տիւ Թրէզօր)	16-75
» 73 6 % Ֆ.	47-50
Րումէլի չըմէնտըֆէր 3	30-
Ագճէ ֆայիզի	9-
Րըբօր Ղշ.	25-
Հավալէսիզ »	30-

ԲԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ	3-25
Օսթամպօլ պանգասը	7-25
Սօսիէթէ ժէնէրալ	4-5
Թրամվայ	3-50

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻՅԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղրշտան	Ղշ. Բր.
Ալթըն մէճիտիյէ ֆարգը	107-22
Մէթալիք »	214-20
Պէշլիք »	213-20
Ալթըլըգ »	128-30
Գագըր »	570-
Գայմէ »	1180-
Ինկիլիզ լիրասը	110-12
Ֆրանսըզ ալթունու	88-3
Ֆօլ	90-30
Գրիմիք ալթունու	51-20
Գօրպօն գայմէսի	4-65